

Sallan tiedotuslehti 1 / 2019

www.salla.fi/Kotosallalehti

**Pääsiäisen
tapoja ja
perinteitä**
sivu 3

**Kevät on taide-
näyttelyiden
aikaa**
sivut 6

**Hyvää
digiarkea
etsimään**
sivu 9

**Näin
lumilinna
tuli Sallaan**
sivu 13

Pääkirjoitus

Hyvät Kotosallan lukijat, nyt kun talvi on taittumassa aurinkoisten kelien myötä kevääksi, on hyvä hetki hieman muistella mennyttä vuotta ja katsoa tulevaan.

Vuonna 2018 tehtiin ja toimeenpantiin merkittäviä kunnan elinvoiman vahvistamiseen ja kuntastrategian toteuttamiseen liittyviä päätöksiä.

Terveyskeskuksen pitkäaikaista peruskorjausta vauhditettiin merkittävästi ja samalla investoinnin sisältöä kehitettiin vastaamaan mahdollisimman hyvin sekä kuntalaisten tarpeita että toimivaa sosiaali- ja terveystoimen palveluiden kokonaisuutta. Varhaiskasvatuskeskuksen tiloja parannettiin ja kehitettiin vastaamaan kasvavaa lapsimäärää. Asumispalveluihin hyväksytyt palvelusetelijärjestelmä mahdollisti yksityisten yritysten ja kolmannen sektorin palvelutuotannon. Attendo Oy:n kanssa tehtiin tältä osin hyvää yhteistyötä, myytiin rakennuksia ja päätettiin liikkeenluovutuksesta ikäihmisten ja kehitysvammaisten asumispalveluissa ja ravintohuollossa. Näillä ratkaisuilla turvattiin sekä palvelutuotantoa, palveluiden saantia että niihin liittyviä työpaikkoja. Ratkaisujen positiivinen taloudellinen merkitys on suuri. Vaikka sote uudistus kaatui, olemme osaltamme nyt paljon valmiimpia sekä palvelemaan kuntalaisia että reagoimaan tuleviin uudistuksiin.

Uusi Sallatunturin ja kirkonkylän yhdistävä kevyenliikenteen väylä valmistui ja vihittiin syyskuussa käyttöön liikenne- ja viestintäministeri Anne Bernerin toimesta. Matkailumme kasvoi tilastokeskuksen majoitusvuorokausissa mitattuna jo toisena vuonna peräkkäin vahvimmin koko Suomessa. Kasvua mahdollistavan hotellitasoisen majoituskapasiteetin toinen vaihe valmistui Holiday Club Resorts Oy:n toimesta joulukuksi. Merkittävin ja pitkäikäisin matkailualan yrityksemme Sallatunturin Tuvat teki sukupolvenvaihdoksen ja uusia yrityksiä syntyi parikymmentä. Uskoa menestymiseen ja yrittämiseen Sallassa riittää. Ilahduttavinta on se, että työttömyyden määrä aleni merkittävästi.

Mitä muuta on meneillään. Asuntotuotannon välttämättömyys ja toteuttaminen vuonna 2019 oli tärkeä elinvoimalinjaus. Loppuvuodesta onkin tavoite saada jo käyttöön uusille työntekijöille kipeästi tarvittavia pienempiä asuntoja kirkonkylään. Tunturin asuntorakentaminen riippuu pitkälti yksityisten toimijoiden aktiivisuudesta. Omien kuntalaisten ja kasvavan matkailun palvelutarpeet yhdistävää hoiva- ja hyvinvointiklusterin Masterplania viedään tänä vuonna vahvasti käytäntöön. Toiminnalliseen kokoamiseen ja kehittämiseen otetaan mukaan yritykset, yrittäjät, järjestöt ja yhdistykset. Meillä on erittäin monipuoliset liikunta-, kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelut. Nämä linkitettyinä muihin hoiva- ja hyvinvointipalveluihin sekä muuhun palvelutarjontaan antaa hyvän pohjan kehittämistyölle. Tälle sektorille on mahdollisuus luoda Sallaan merkittävästi lisää työpaikkoja ja uuttakin yritystoimintaa. Attendo yhteistyön täytäntöönpano jatkuu ja kaksi uutta asumispalveluyksikköä rakennetaan kuluvan vuoden aikana. Paljon muuta on myös viritteillä, niistä enemmän tulevissa kirjoituksissa.

Kuntamme talouden osalta on viime vuoden tilinpäätöksen aika. Vuoden 2018 tilinpäätökset ovat sekä kunnan että konsernin osalta vahvasti ylijäämäiset. Tämä antaa uskoa siihen että yhteistyössä yrittäjien ja muiden toimijoiden kesken olemme tehneet jotakin oikein. Samalla vahvistuu se, että Sallassa on hyvä asua ja elää, nyt ja tulevaisuudessa.

Hyvää ja aurinkoista kevättä kaikille lukijoille.

Erkki Parkkinen
kunnanjohtaja

KOTOSALLASSA 10 VUOTTA SITTEEN:

Pääsiäismunatesti

Osa Kotosallan toimituksesta päätti uhrautua kuntalaisten puolesta jotta välttyttäisiin ikäviltä yllätyksiltä mitä tulee pääsiäismunien maun ja yllätysten suhteen.

Ostimme 15 erilaista pääsiäismunalaamunaa. Yllättävää oli se, että niitä on tosiaan näin monenlaista tarjolla, omat pääsiäismunansa tuntuivat saaneen lähes kaikki televisiossa esitetyt lasten piirrosarjat. Raadin mielestä houkuttelevin ulkomuoto oli Nalle Puh pääsiäismunassa joka oli myös kookkain kaikista testattavista pääsiäismunista.

Joukossa oli yllätyslelun sisältäviä munia, mutta myös pelkkiä suklaatäytteisiä munia. Testattavissa pääsiäismunissa suklaan laatu heitelti laidasta laitaan. Tuntuu että itse suklaan laatuun ei ole kovin paljon satsattu. Mars suklaamuna on kuitenkin ihan Mars-suklaapatukan makuinen, Marsissa ei ole yllätysleluja. Parhaana maultaan testiryhmän mielestä oli tietenkin Kin-

der mutta myös Marabou ja Rölli saivat hyvät makupisteet.

Hintakaan ei ole laadun taee tässä monenkirjavassa joukossa eikä sekään, että se on jonkin tunnetun piirrosarjan hahmon edustama. Raadin suosikiksi kohosi Yllätys Teddy. Sen hinta-laatu suhde oli kohdillaan ja yllätyskin oli aikuiseen makuun sopivan määrän nippeleitä sisältävä koottava lelu.

Yllätys Teddyn suklaan makukaan ei ollut hullumpi. Yllätys Teddyssä oli myös kiva yllätys, eikä hintakaan ole päätähuimaava. Myös Rölli suklaamunat olivat edullisia ja hyvänmakuisia ja sisälsivät koottavan yllätyksen. Rölli munia myydään kuuden munan pakkauksissa.

Nyt sitten voimme lähteä hyvillä mielin ostamaan lapsillemme ja lapsenlapsillemme pääsiäismunia!

Hyvää Pääsiäistä!

Juttu on julkaistu Kotosallassa nro 2 / 2009

Päätoimittaja: Marja Myllykangas
marja.myllykanga(at)salla.fi

Juttuideat ja palautteet: elina.jokela(at)salla.fi

Työryhmä: Aini Iivari, Elina Jokela, Tiina Kallio,
Annina Luostarinen, Petra Pereira Freitas,
Salla Pulkkanen, Jaana-Maria Törmänen

Kannen kuva: Petra Pereira Freitas
Kotosalla-logo: Kauko Kellokumpu
Taitto: Viestinet, Maire Mattila
Paino: Suomalainen Lehtipaino Oy

Lehti ilmestyy 3 – 4 kertaa vuodessa.

Pääsiäisen tapoja ja perinteitä

Palmusunnuntai, pajunoksat ja virpomisperinteet

Viikkoa ennen pääsiäistä vietetään palmusunnuntaita. Palmusunnuntaita vietetään Jeesuksen Jerusalemiin ratsastamisen muistoksi. Evankeliumien mukaan aasilla ratsastavan Jeesuksen eteen levitettiin palmunlehviä ja huudettiin ”Hoosianna”.

Itä-Suomessa on puhuttu myös virposunnuntaista. Koristellut pajunvitsat ovat olleet suomalainen vastine palmunlehville. Suomessa palmun sijasta koti ja kirkko koristellaan pajunoksilla. Tästä juontaa juurensa myös virpomisperinne, jossa virvottava toivotetaan ”tuoreeks, terveeks, tulevaks vuodeks”. Pääsiäinen on koettu hyvien ja pahojen voimien valtataisteluksi, jossa elämä voittaa kuoleman. Virpominen on palmusunnuntain perinne, jossa virpoja karkottaa pahoja henkiä ja toivottaa onnea ja terveyttä pajunoksia heiluttamalla. Jonkin verran pahennusta on aiheuttanut että virpojat sekoittavat sujuvasti läntistä noitauskkoa ja itäistä ortodoksiperinnettä pukeutumalla pikkunoidiksi. Virpojat itse tätä tuskin pohtivat ja useimmat meistä suhtautuvat hyvin myönteisesti näihin ovelle kolkuttaviin lapsiin. Virpominenhan on erityisesti lasten tehtävä. Virvottaessa voidaan koskettaa vitsalla kevyesti virvottavaa ja lukea virpomisloitsu tai sitten pieni joukko lausuu yhteisesti loitsun ja ojentaa koristellun pajunoksan. Perinteinen virpomisloitsu menee näin:

*Virvon varvon,
tuoreeks, terveeks,
tulevaks vuueks,
vitsa sulle, palkka mulle!*

Virpoja jättää koristellun pajunoksan taloon ja oksaa säilytetään helluntaihin saakka ja lopuksi vitsoilla virvotaan navetasta ulos laskettava karja. Ennen virpomispalkka noudettiin vasta pääsiäisenä, mutta nykyään palkka eli karamellit, pääsiäismunat tai rahaa pudotetaan virpojan asuun kuuluvaan kahvipannuun samalla reissulla.

Hiljainen viikko

Palmusunnuntain ja pääsiäisen välissä olevaa viikkoa on sanottu hiljaiseksi viikoksi, kärsimysviikoksi tai jopa piinaviikoksi, itäisessä perinteessä suureksi viikoksi. Viikon aikana kristityt hiljentyvät muistelemaan Jeesuksen ylösnousemusta ja kuoleman voittamista.

Hiljaisen viikon päivillä on kansanperinteessä omat lempinimet, kuten malkamaanantai, tikkutiistai, kellokeskiviikko, kiiristorstai ja pitkäperjantai. Nimillä on yhteys sekä kristilliseen taustaan että maataloustöihin.

Kiiristorstai

Kiiristorstaina Jeesus vietti Raamatun mukaan viimeistä ateriansa opetuslastensa kanssa. Aterialla hän asetti ehtoollisen, jossa leipä oli hänen ruumiinsa

ja viini verensä. Tätä pidetään ensimmäisenä ehtoollisena ja kirkossa tapahtuvan ehtoollisen esikuvana.

”Kitis kiira mehtään, tulta, savua selekään!” Suomessa vanha kansa on pääsiäisviikon torstaina karkottanut pihamailta pois kiiraa, talon piirissä vaikuttavaa pahaa olentoa. Karkotuksessa käytettiin melua ja käryä, kuten kolisevia romuja ja väkevästi savuvia astioita. Kiira tulee ruotsin kielen sanasta skära, puhdistaa. Itäisessä Suomessa kiiristorstai merkitsi suursiivousta aina vaatteiden kunnostusta ja uusimista myöten.

Pitkäperjantai

Pitkäperjantaita vietetään Jeesuksen ristiinnaulitsemisen muistoksi. Kristityt järjestivät pääsiäisviikon perjantaina ristikulkueita jo 300-luvun Jerusalemissa. Kulkueet ovat vakiintuneet näkyväksi osaksi pääsiäistä useissa Suomen kaupungeissa.

Pitkäperjantai oli pitkään vakava päivä, jota vietettiin synkissä tunnelmissa: sanottiin, että jos nauroi niin, että hampaat näkyivät, teki syntiä. Päivän ikävään perinteeseen sisältyi ilmeisen laajalle levinnyt tapa piiskata lapsia, mistä on säilynyt tietoja Suomen lisäksi Ruotsista ja Saksasta. Kurittamisen mallina oli Jeesuksen kärsimys.

Lankalauntai

Lankalauntai jäi välipäiväksi pitkäperjantain ja pääsiäissunnuntain väliin, ja siihen liittyi paljon taikauskkoa. Jeesuksen ollessa haudassa pahojen henkien uskottiin liikkuvan vapaasti. Vanhan kansan uskomuksissa perjantain ja lauantain illoilla oli vuoden uhkaavin maine.

Pääsiäsinoidat eli trullit lentelivät harakalla, rukilla tai luudalla ja lausuivat loitsuja: Pitkin, poikin, minä ilmassa loikin. Trullit yrittivät varastaa karjaonnea leikkelemällä nahanpalasia ja karvoja lehmistä ja lampaista. Varastamassa karvat ja nahanpalat noidat veivät Kyöpelivuoren

juhliin.

Kansa yritti karkottaa noitia erilaisin taikakeinoin myös. Navetan oven piirrettiin risti tai siihen ripustettiin kelloja, puukkoja tai viikatteita. Pohjanmaalla on poltettu tulia eli pääsiäiskokkoja tai pääsiäisvalkeita, jotta noidat eivät vahingoittaisi karjaa.

Lankalauantain iltayön perinteisiin kuului myös enteiden kuuntelu tienristeyksessä tai rakennuksen katolla: puolisoa, kuolemaa ja muita tulevia asioita yritettiin ennustaa samaan tapaan kuin uudenvuodenyönä.

Pääsiäissunnuntai

Pääsiäissunnuntaina juhlietaan Jeesuksen nousemista kuolleista ja elämän voittoa kuolemasta ja pahoista voimista. Raamatun mukaan Kristus nousi haudasta juutalaisten pääsiäisjuhlan kolmannen päivän aamuna.

Laajalle levinneen vanhan uskomuksen mukaan aurinko tanssii pääsiäisaamuna ja iloittaa Jeesuksen ylösnousemusta. Nousevan auringon leikkisä tanssahtelun seuraaminen keväisin oli ollut yleistä kautta Euroopan jo ennen kuin se kytkettiin kristinuskoon.

Pääsiäisaamusta ennustettiin tulevan vuoden säätä. Vanhan kansan mukaan kirkas taivas ja selkeä sää lupasivat poutaista viljakesää, mutta pilvinen aamu tiesi sateista kesää ja huonoa viljavuotta. Uskottiin myös, että ensimmäinen pääsiäisaamuna vastaan tullut eläin kertoi, millainen luonne näkijällä oli tulevina vuonna: jos esimerkiksi näki hevosen, oli voimakas ja roteva.

Pääsiäiseen liittyvät monet erilaiset uskomukset ja tarinat kertovat sen suuresta roolista, ja miten se oli ikään kuin uuden vuoden alku.

Toinen pääsiäispäivä

Toisena pääsiäispäivänä eli maanantaina Jeesus ilmestyi opetuslapsilleen, mikä vakuutti heidät siitä, että Jeesus oli voittanut kuoleman

Pääsiäispuput

Hedelmällisyyden symbolina

jänis kuvaa uutta elämää. Anglosaksisissa pakanauskonnoissa palvottiin kevään jumalatarta Eastrea, Eostrea tai Ostaraa. Eostren uskottiin tulevan pääsiäisen aikaan maan päälle jäniksen muodossa ja munivan värillisiä munia. Nopeana lisääntymään niitä alettiin pitää kevään hedelmällisyyden ja uuden elämän symboleina. Kanin liittyivät pääsiäiseen saksalaiset 1500-luvulla mutta vasta 1700-luvun alussa leivottiin saksalaisissa sokerileipomoissa ensimmäiset syötävät pääsiäispuput. Saksalaiset veivät pääsiäispupun mukanaan Amerikkaan 1600-luvulla. Siellä lapsille uskoteltiin, että jos he ovat kilttejä, pääsiäispupu tekee heille pesän, joka on täynnä värikkäitä munia. Lapset tekivät omia pesiä puutarhoihin, joihin he odottivat pääsiäispupun munivan heille munia. Vanhan uskomuksen mukaan jänis nukkuu silmät auki. Sitä on pidetty vertauskuvana ylösnousesta Vapahtajasta, joka ei kuollessaan nukkunut ikuisen uneen.

Sittemmin pääsiäispupu on valjastettu lelu- ja makeisteollisuuden symboliksi. Keski-Euroopassa ja Yhdysvalloissa pääsiäispupu on saanut joulupukin muistuttavan lahjojen tuojan roolin. Pääsiäispuput ovat myös pääsiäisen ajan sisustuskoristeita kodeissa.

Pääsiäismuna

Kananmunat, samoin kuin kanat, tiput ja jänikset, ovat syntymän ja elämän symboleja. Muna symboloi ikuista elämää. Edessä oleva uusi elämä on piilossa, mutta se murtautuu esiin ”vankilastaan.” Myös keltaiset kananpojat muistuttavat munan salaisuudesta. Munat ovat myös ihmisten henkisen kasvun ja elämän jatkumisen vertauskuva.

Pääsiäismuna on myös Jeesuksen haudan ja iankaikkisen elämän vertauskuva: munan sisältä löytyvä yllätys muistuttaa pääsiäisaamun iloisesta yllätyksestä, jonka naiset kohtasivat Jeesuksen haudalla. Ortodoksisen

” Pääsiäinen on myös heräävän luonnon ja kevään juhla. Monet pääsiäiseen liittyvät perinteet ovat pohjimiltaan pakanallisia ja liittyvät valon lisääntymiseen luonnossa.

paaston aikana kieltäytyttiin kananmunien syönnistä ja niitä kerääntyi varastoihin. Pääsiäisenä niitä sitten riitti maalattaviksi, kopsauttaviksi, koristeluun ja lahjoiksi. Värillisen pääsiäismunan legenda on lähtöisin jo kristinuskon alkuajoilta. Varsinaisesti kananmunien maalaamista ja koristelemista pidetään kuitenkin alkuaan ortodoksinena tapana. Karjalassa alettiin koristella munia, kun kananhoito yleistyi 1800-luvulla.

Yhden kristillisen tulkinnan mukaan munan kuori symboloi Vanhaa testamenttia, joka kätkee sisäänsä Uuden testamentin, jota taas symboloi munan sisus.

Keltuaisen väri on tärkeä pääsiäisen väri, vaikka munat alun perin värjättiinkin ylösnousemuksen värisiksi eli punaisiksi. Suomessa on suosittu munien keittämistä sipulinkuorien kanssa, jolloin ne värjäytyvät punaruskeiksi. Maailmankuuluja ovat Fabergén koristeelliset pääsiäismunat, joita kultaseppä Fabergé apulaisineen teki pääosin Venäjän keisariperheelle.

Pääsiäiskukko

Kukkoa on käytetty kirkkotaitessa valppauden ja kestävyuden vertauskuvana. Kukko on monien kirkkotoimien ja kellotapuleiden huipulla. Kukko havahdutti laulullaan Pietarin, joka oli juuri kieltänyt Jeesuksen kolmesti. Lapsille munivassa pääsiäiskukossa on risteytynyt aapiskukko ja pääsiäispupu.

Narsissit ja liljat

Narsissi kuvaa Kristuksen ylösnousemusta, koska se kasvaa maan pinnalle eteläisemmässä Euroopassa juuri pääsiäisen aikaan. Narsissit ovat koristanneet pääsiäisen aikaa jo 1800-luvulta alkaen. Pääsiäislilja on puhtauden ja viattomuuden vertauskuva. Nykyään pääsiäisen aikaa on kauppan erilaisia keltaisia tai valkoisia kukkia ja kukka-astelmia.

Rairuoho

Suomalainen luonto ei viherrä vielä pääsiäisen aikaan, mutta nopeasti kasvava rairuoho symboloi kevääseen heräämistä. Rairuohon kasvattaminen tuli suosituksi 1960-luvulla.

Karjalainen Sirpa (1995): Juhlan aika. Suomalaisia vuotuisperinteitä. ■

MARIA MYLLYKANGAS

Pekalla, Pertillä, Reinolla ja Toivolla on seuraavaksi ohjelmassa ruokailu.

” Attendo Kotikullan sohvilla istuskelee neljä tyytyväisen oloista miestä. Toivo kertoo asuneensa Kotikullassa nyt kolme vuotta. Hänen mukaansa Kotikullassa on hyvä olla, koska ”Mukavat hoitajat auttaa, ruoka on hyvää ja päiväkahvit myös”.

Attendon palvelukodit Sallassa

Attendo Kotikullan sohvilla istuskelee neljä tyytyväisen oloista miestä. Toivo kertoo asuneensa Kotikullassa nyt kolme vuotta. Hänen mukaansa Kotikullassa on hyvä olla, koska ”Mukavat hoitajat auttaa, ruoka on hyvää ja päiväkahvit myös”. Myös Reino odottaa ruokailua kovasti. Hoitajienkin mukaan ruoka on Kotikullassa oikein hyvää ja maukasta. Päivärytmi on selkeä ja se on asukkaalle tärkeää. Kotikullassa järjestetään myös mahdollisuuksien mukaan erilaista oheistoimintaa avustajien kanssa, kuten karaokehetkiä tai bingoa. Toimintakeskus järjestää Onnela-nimistä kerhoa viikoittain ja Sallan seurakunnasta sekä helluntaiseurakunnasta käydään pitämässä hartaus- ja

musiikkihetkiä ajoittain.

Attendo Kotikulta on kehitysvammaisten palvelukoti, joka tarjoaa asukkaalle tehostettua palveluasumista ja yksilöllistä tukea arkielämässä selviytymiseen. Palvelukodissa on 14 tehostetun palveluasumisen paikkaa ja 9 palveluasumisen paikkaa. Ammattitaitoista henkilökuntaa on paikalla ympäri vuorokauden. Vakituista henkilökuntaa on 16, joista 11 on lähihoitajaa. Lisäksi on määräaikaista hoitoapulaisia.

Attendo Kotikullan johtajana on marraskuussa aloittanut terveystieteiden maisteri, sairaanhoitaja **Merja Jussila**. Jussila on kotoisin Kemijärveltä ja hän on työskennellyt uransa aikana terveydenhoidon alalla sekä julkisella että yksityisellä puolella.

Sekä julkisella että yksityisellä puolella epäkohtiin puututaan heti ja asioista keskustellaan sekä henkilökunnan että omaisten kanssa, jotta asiat saadaan sujumaan. Yksityisellä puolella reagointi asioihin on yleensä nopeampaa, koska organisaatio on kevyt ja yksikön johtaja vastaa yksikön toiminnasta. Jussilan mukaan asiat eivät ole muuttuneet tänä aikana kun Kotikulta on siirtynyt Attendolle. Henkilökunnan pysyvyys on tärkeää asukkaalle eikä siinä olekaan tapahtunut muutoksia. Huolta aiheuttaa sijaisten puute, joka on ongelmana sekä julkisella että yksityisellä puolella. Kotikulta sijaitsee kahdessa kerroksessa ja pitkien käytävien varrella on viihtyisiä huoneita, mutta palveluko-

distu puuttuu yhteinen tila, johon kaikki asukkaat mahtuisivat yhtä aikaa. Niinpä Kotikullassa odotetaan innolla Attendon rakentamaa uutta palvelukotia, jonka rakennustyöt on suunniteltu aloitettavaksi tänä kesänä. Siinä kaikki tilat saadaan yhteen kerrokseen.

Attendo Hopeaharjun johtaja, sairaanhoitaja-terveydenhoitaja (AMK) **Merja Wedman** kertoo, että Hopeaharjussa tarjotaan vanhuksille tehostettua palveluasumista. Tehostettu palveluasuminen sisältää asukkaan ympärivuorokautisen palvelun ja huolenpidon asumispalveluksikössä sekä sitä tukevat palvelut, kuten henkilökohtainen avustaminen asunnossa ja sen

ulkopuolella, siivous-, hygienia ja turvapalvelut sekä asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet.

Attendo Hopeaharjussa on 56+2 tehostetun palveluasumisen paikkaa. Jokaiselle asukkaalle nimetään omahoitaja ja tehdään henkilökohtainen hoitosuunnitelma. Asuinhuoneet ovat pääsääntöisesti 22,5 – 26 m² suuruisia yhden hengen huoneita, mutta Hopeaharjussa on mahdollisuus asua myös pariskuntana. Asukkaat saavat sisustaa huoneensa omilla tutuilla huonekaluillaan itsensä näköisiksi.

Tehostettu palveluasuminen tarkoittaa, että henkilökunta on läsnä vuorokauden ympäri. Asiakas saa aina halutessaan yhteyden henkilökuntaan vuorokauden ajasta riippumatta

Sallan kunta päätti myydä omistamansa vanhusten asumispalveluyksikkö Hopeaharjun sekä kehitysvammaisten asumispalveluyksikkö Kotikullan rakennukset, niiden irtaimiston sekä tonttien vuokraoikeudet Attendo Oy:lle toukokuussa 2018. Joulukuussa kunnanhallitus hyväksyi liikkeenluovutussopimuksen sekä ateriapalvelusopimuksen Attendo Oy:n ja kunnan välillä ja toiminta palvelukodeissa siirtyi kokonaan Attendon harteille 14.1.2019.

Kevät on taidenäyttelyiden aikaa Sallan Rajakievarilla

Taulun tarina - maalauksia museon kokoelmista -näyttely avautui sopivasti talvilomaviikoille 19.2.2019. Näyttelyssä on esillä 10 maalausta museon ja kunnan kokoelmista. Maalaukset linkittyvät Sallaan aiheen tai taiteilijan kautta. Esillä on niin ammattitaiteilijoiden kuin harrastelijamaalareidenkin teoksia. Maalauksien joukossa on myös kaksi **Maija Kellokummun** taideteosta. Näyttely pohtii taulujen ja taiteilijoiden tarinaa: miksi teos on tehty ja millainen tarina aiheen takana on. Näyttely on esillä 12.4.2019 saakka tiistaista perjantaihin klo 10–16 (pois lukien ajat, jolloin Rajakievari on varattu yksityistilaisuutta varten). Näyttelyyn on vapaa pääsy.

Toinen näyttely avautuu pääsiäisviikolla 16.4.2019. Näyttelyssä on esillä **Uula Piisilän** maalauksia tarinoineen. Näyttely on esillä toukokuun loppuun saakka. Uula Piisilän maalauksista kootaan Rajakievariin jatkonäyttely kevään jälkeen.

Erään taiteilijan tarina: Väinö Kivelä näyttelystä Taulun tarina

Väinö Kivelä (1900–1985) syntyi Kuolajärvellä, vanhassa Sallassa. Kivelä meni naimisiin vuonna 1932 paikallisen **Viivi Maria** Hautaniemen kanssa ja he saivat 5 lasta. Sotien ja vanhan Sallan alueen menetyksen jälkeen Kivelä sai vastiketilan Sallan Kutrikosta. Vastiketila ei vastannut pinta-alaltaan menetettyä tilaa, joten hän sai lisäpalstan Kelloselästä, jonne hän päätti asettua asumaan. Kelloselkä miellytti Kivelää keskeisemmän sijaintinsa vuoksi sekä siksi, että rajan taakse jääneet tunturit näkyivät sieltä.

Vanha Salla oli Väinö Kivelälle tärkeä muisteluiden kohde ja isänmaallisuus merkittävä asia. Entinen kotiseutu oli Kivelällä usein mielessä ja alueen menettäminen aiheutti Kivelässä vihaa naapurimaata kohtaan. ”Monet kerrat kävimme papan kanssa Kelloselän junaradalta kiikaroimassa Venäjän puolelle. Väinöllä oli hyvät kiikarit ja hän mieluusti vei minut radalle kiikaroimaan vahdinvaihtoa rajan pinnassa olevassa vartiotorissa.” muistelee **Kari Kivelä** isoisänsä Väinö Kivelää.

Väinö Kivelä oli lahjakas monella alalla. Hän toimi maanviljelijänä, kirvesmiehenä, muurarina, kansanpelimannina sekä taiteilijana. Hän oli myös ahkera kirjoittamaan mielipidekirjoituksia sanomalehtiin ja mielellään myös ”akiteerasi tahallaan kyläläisiä”. 1970-luvulla Kivelä tilasi useita sanomalehtiä: hänelle tulivat ainakin Helsingin Sano-

Väinö Kivelän maalaus on esillä Taulun tarina -näyttelyssä Rajakievarissa.

Näyttely Uula Piisilän maalauksista avautuu pääsiäiseksi. Piisilän maalaus Laskikapinasta on esillä Sallan sota- ja jälleenrakennusajan museon perusnäyttelyssä.

” Museon pihapiirissä sijaitseva Sallan Rajakievari - entinen Salon talo ja Kotiseututalo - on jo itsessään osa Sallan historiaa. Keväällä kievarin pirtin täyttää kaksi taidenäyttelyä.

mat, Uusi Suomi, Maaseudun Tulevaisuus, Kaleva, Pohjolan Sanomat, Kansan Tahto ja Lapin Kansa. Lisäksi Kivelä luki monia aikakauslehtiä. ”Paksuista sanomalehdistä oli papalle sekin hyöty, että kun hän ajeli Solifer-mopollaan kauppaan, hän laittoi puseronsa rintamuksen täyteen sanomalehtiä, ettei tuuli ja kylmä pääse iholle.”

Kivelän intohimoja olivat lisäksi valokuvaus ja musiikki. Hän kuvasi paljon vanhaa Sallaa sekä henkilökuvia, ja kehitti valokuvansa itse. ”Muistan kun pikkupoikana en saanut koskea höyläpenkin alla olevaan punaiseksi maalattuun puiseen kannelliseen laatikkoon. Laatikon molemmista päädyistä törötti mustat kankaat ulospäin. Laatikon salaisuus” selvisi minulle vasta vuosien päästä, kun kävimme Väinön kanssa kuvaamassa. Reissun jälkeen Väinö nosti laatikon höyläpenkin päälle, avasi kannen ja laittoi tyhjän puulaatikkoon kameransa. Sulki kannen ja työnsi kätensä laatikon päistä sisään. Mustat kankaat olivatkin puseronhihoja, jotka sulki valon pääsyyn laatikkoon. Väinö avasi laatikon sisällä olevan kameransa käsikopelolla ja otti filmin kannelliseen mustaan purkkiin ja laittoi samalla uuden filmin kameraansa kertoo Kari Kivelä.

Musiikissa Kivelä oli myös monitaituri. Hän soitti haitaria ja viulua sekä opetti sallalaisen Aarne Kelloniemen, siskon poikansa, viulunrakentamisen saloihin. Kivelän ensimmäisen itse rakentamansa viulun materiaalina toimi puinen appelsiinilaatikko. ■

Mikä on Sallan omatoimikirjasto?

Sallan omatoimikirjasto otettiin käyttöön helmikuun loppupuolella. Omatoimikirjasto laajentaa kirjaston varsinaisia aukioloaikoja tarjoamalla tilat ja aineistot asiakkaiden käyttöön myös aamuisin, iltaisin ja viikonloppuisin. Omatoimiaikana kirjaston henkilökuntaa ei ole paikalla.

Omatoimikirjastoon kirjaudutaan lukemalla voimassa oleva Lapin kirjaston kirjastokortti lehtisalin ulko-oven vieressä olevaan lukijaan ja näppäilemällä salasana, jolloin oven lukitus aukeaa. Salasana on sama, jota käytetään verkkokirjastossa asioidessa tai aiempaan omatoimilehtisaliin kirjautuessa. Salasanan saa asiakaspalveluaikana kirjastosta. Alle 15-vuotias saa omatoimikirjaston käyttöoikeuden kirjaston asiakasrekisteriin merkityn takaajansa suostumuksella. Takaaja on vastuussa taattavansa kirjastokortilla tapahtuvasta omatoimikirjaston käytöstä.

Omatoimiaikana kirjaston tiloissa voi selaila ja tutkia aineistoja sekä lainata ja palauttaa niitä itsepalveluautomaatilla. Itselle varatun aineiston voi noutaa varaushyllystä ja lainata. Käytössä ovat myös kirjaston asiakastietokoneet ja -tabletti. Tulostaa voi omille tulostuspapereille. Myös hierontatuoli on käytettävissä. Kirjastohenkilökuntaa edellyttävät palvelut eivät ole käytössä omatoimiaikana.

Kokemuksia omatoimikirjastosta

Aukiolojen laajentumista on toivottu, ja omatoimikirjastosta

Omatoimikirjastoon kirjaudutaan lukemalla kirjastokortti lehtisalin ulko-oven vieressä olevaan lukijaan ja näppäilemällä salasana.

saamamme palaute on ollut pelkästään positiivista. Omatoimikirjasto koetaan lisäpalveluna, mahdollisuutena käyttää kirjastoa myös varsinaisten asiakaspalveluaikojen ulkopuolella. Tilastojen mukaan käyttäjiä onkin ollut päivittäin. Vierailuja eivät kirjaston

työntekijät huomaa kuin palautuskärryn kirjoista, joten kaikki on sujunut mukavasti.

Muutamia ongelmiakin on ilmennyt, esimerkiksi hiihtolomaviikolla lumikaaos tukki omatoimikirjaston sisäänkäynnin. Viikkoa myöhemmin sisäänkir-

jautuminen ei onnistunut tietokoneen päivittymisen vuoksi. Edelleen on myös paljon kortteja, joiden käyttöoikeus on päättynyt. Tällöin sisäänkirjautuminen omatoimikirjastoon ei onnistu, mutta käyttöoikeutta voi käydä jatkamassa asiakaspalveluai-

” Omatoimikirjasto laajentaa kirjaston varsinaisia aukioloaikoja tarjoamalla tilat ja aineistot asiakkaiden käyttöön myös aamuisin, iltaisin ja viikonloppuisin.

kana. Pyydämme ilmoittamaan huomaamistanne epäkohdista kirjaston henkilökunnalle, jotta pystymme korjaamaan ne nopeasti. Palautetta ja kehitysehdotuksia voi jättää myös kirjastosta löytyvään palautelaatikkoon tai osoitteessa <https://lapinkirjasto.finna.fi/Feedback/Home>.

SALLA PULKKANEN

Sallan kirjaston aukioloajat:
Asiakaspalveluaika arkisin 9-17
Omatoimikirjasto arkisin 7-9 ja 17-20 sekä viikonloppuisin 7-20

PIRTTI - yhteinen olohuone

Sallan kunnan toimijat avasivat tammikuussa entisiin Sallan Menokkaiden toimitiloihin kaikille avoimen yhteisen olohuoneen, jolle annettiin nimeksi PIRTTI. Pirtti-toiminnan ideointi aloitettiin jo joulukuun alkuun, kun tilassa järjestettiin avoin tilaisuus kaikille asiasta kiinnostuneille. Tilaisuudessa otettiin vastaan ideoita toiminnan sisällöksi samalla, kun syötiin joulupuuroa ja juotiin joulutorttukahvit.

Ideoita saatiin runsaasti; siitä toivottiin kohtaamispaikkaa, retkien lähtöpaikkaa, kokoon-tumispaikkaa, pelejä, karaoke-iltapäiviä, käsityöpiirejä, lasten ryhmiä, kulttuurien kohtaamisia, avoimia ovia kaikille, jooga-illoja, kielten iltoja ja tulihan sieltä ehdotusta myös kahvioksi ja ruokapaikaksi. Paljon hyviä ideoita siis saatiin ja niistä poimitaan sisältöä toimintaan.

Kaikki Pirtin toiminnasta kiinnostuneet ovat tervetulleet tutustumaan Pirttiin tiistaisin klo 10 - 18 tai torstaisin klo 14 - 18.

Kaikkien yhteinen olohuone Pirtti sijaitsee osoitteessa Kuusamontie 45.

Pirtti avattiin yleisölle tammikuun 10 päivä. Pirttiä pidetään auki tiistaisin klo 10 - 18 ja torstaisin klo 14 - 18. Tiistaisin Pirtissä toimii kaikille avoin toimintaryhmä, jossa tehdään yhdessä asioita; keitetään ruokaa, leivotaan, siivoillaan, jutellaan ja lisäksi Pirtistä voidaan lähteä yhdessä tekemään myös työtoimintaa talon ulkopuolelle. Pirtin toiminta on avointa toimintaa kaikille, joten sinne voi pistäytyä kuka vain, kun porukkaa on paikalla.

Pirtin toiminta on Sallan kunnan järjestämää toimintaa ja aukiolopäivinä siellä on paikalla eri hallintokuntien työntekijöitä. Mukana on mm. sosiaali- ja terveyspalveluiden, pakolaistyön ja työllisyyden hoidon toimijoita. Yhdistystoimijoiden mukaantulo olisi hieno täydennys toimintaan ja Sallan 4H on näyttänyt tässä

hyvää esimerkkiä olemalla mukana jo Pirtin perustamisvaiheessa.

Toiveena olisi, että paikalliset yhdistystoimijat, käsityöläiset, musikantit tai muuten vaan mukavasta yhdessäolosta nauttivat saataisiin mukaan kehittämään Pirtti-toiminnan sisältöä niin, että Pirttiä kannattaisi pitää auki useampana päivänä viikossa. Sallan kunnassa on monia virkeitä ja mielekästä toimintaa tarjoavia yhdistyksiä, joiden toimintaa voisi Pirtissä esitellä ja yhteistä toimintaakin suunnitella.

Pirtti-toiminnalla voidaan tukea myös työllisyyttä, sillä Pirtti tarjoaa ainakin yhden palkkatuki-työpaikan: etsimme tällä hetkellä Pirttiin emäntää tai isäntää, joka osallistuisi tupatoiminnan kehittämiseen ja kontaktoisi mm. yhdistystoimijoita toiminnan sisällön kehittämisen merkeissä. Kun sopiva tekijä löytyy, se

mahdollistaisi myös sen, että Pirtin ovet ovat auki yleisölle yhä useammin.

Pirtistä toivotaan tulevan jatkossa myös kohtaamispaikka työntäjille ja työnhakijoille. Pirtin tiloissa tulee jatkossa näkymään Sallan 4H:n hallinnoima Tuunailaan Duunia-hanke, jonka tavoitteena on saada työ ja tekijät kohtaamaan Sallassa. Jospa Pirtissä sitten jatkossa olisi vaikka ”pikatreffejä” työntäjillä ja työnhakijoilla. Kaikki Pirtin toiminnasta kiinnostuneet ovat tervetulleet tutustumaan Pirttiin tiistaisin klo 10 - 18 tai torstaisin klo 14 - 18. Tule yksin tai kaverin kanssa ja jos sinulla on ideoita toiminnan kehittämiseksi tai osaamista, jota voisit esitellä, kuulisimme niistä mielellään lisää.

AINI IIVARI

” Sallan kylistä voimaa -hankkeen tavoitteena on huomata omassa kyläympäristössä erilaisia luontolähtöisiä toimintaympäristöjä.

Projektipäällikkö Jaana-Maria Törmänen ideoi kylätoimintaa yhdessä Vallovaaran kyläläisten kanssa.

Sallan kylistä voimaa -HANKE

Hei, olen **Jaana-Maria Törmänen** (kirkonkylän Törmäsiä☺) ja aloitin marraskuussa 2018 Sallan kylistä voimaa -hankkeen projektipäällikkönä Sallan kunnassa.

Sallan kylistä voimaa -hankkeen tavoitteena on huomata omassa kyläympäristössä erilaisia luontolähtöisiä toimintaympäristöjä. Toimintaympäristöt tarjoavat asukkaille mahdollisuuden yhdessä tekemiseen ja osallisena olemiseen. Toimintaympäristöt voivat myös parhaimmillaan tarjota työttömille henkilöille työmahdollisuuksia lähellä kotikylää tarvitsematta lähteä kirkonkylälle.

Toimintaympäristöt voivat sisältää esimerkiksi retkeilykohteiden, yleishyödyllisten rakennelmien tai uimarantojen huoltoon ja kunnostukseen tai vaikkapa vesistön hoitoon liittyviä tehtäviä tai muita yhteisiä tapahtumia (kesäpäivät, lauluillat jne). Ikäihmistien turvallisuuden

tunteen vahvistamista ja kotona asumista tukevia palveluita voivat olla esimerkiksi lumityöt tai polttopuuhuolto, joita voisi hoitaa esimerkiksi kyläyhdistyksen palkkaama kylätalkkari. Näin toimitaankin jo Kursun ja Salmivaaran kyläseuroissa. Kannustan ensinnäkin yhdistyksiä ja seuroja hyödyntämään toiminnassaan kunnan aktiivimallia ja esim. Te-palveluiden palkkatukea. Toisaalta myös miettimään voisiko oma kyläseura tai metsästysseura olla palveluntuottaja eli tuottaisi erilaisia palveluja omassa kylässä eri kohderyhmille.

Hankkeen ensimmäinen kyläkiertue käynnistyi tammikuussa Hautajärveltä ja jatkui helmikuun puoleen väliin saakka. Tilaisuuksissa mietittiin oman kylän vahvuuksia ja mahdollisuuksia myös luonnon suomien antimien perspektiivistä. On ollut mukavaa seurata kuinka kyläläiset ovat innostuneet huo-

matessaan, mitä kaikkea heillä oikeastaan on ihan ulko-oven takana. Lisäksi olen kuullut tukun hyviä tarinoita, kummitusjutuista alkaen. Tietenkin totta! Lisäksi kyläyhdistyksissä huomioidaan eri tavoin ikäihmisiä kaikkien yhteisten tapahtumien lisäksi esim. jouluna tai äitienpäivänä. Upeaa toimintaa.

Tätä juttua naputtaessa on meneillään toinen kyläkiertokierros, jossa tosiasiallisia toimintaympäristöjä kylittäin käydään läpi. Tarkoituksena on, että tämä toimintaympäristöjen kohdelistaus olisi jatkossa toimiva työväline, niin kyläyhdistysten omassa toiminnassa kuin kylien ja kunnan eri toimijoiden (työllisyyskoordinaattorin, mielenterveys-työn, päihdetyön, sosiaalityön ja etsivän nuorisotyön) välisessä yhteistyössä. Toimintamallin luomisen kannalta tärkeää on saada eri toimijoista (kolmas sektori, kunta, yritykset) toimiva

yhteistyöverkosto, jolla pyritään löytämään toimiva ratkaisu toimintamallin muodostumiselle. Nyt käynnissä olevan kierroksen jälkeen kohdelistat käydään läpi eri toimijoiden kanssa ja katsotaan, tulisiko niistä työkohteita jo tulevalle kesälle.

Kylien asukkaiden ikärakenne, vähyys ja aktiivitoimijoiden väsyminen on tosiasia. Toimiva kylän sisäinen yhteistyö kylän eri yhdistysten välillä ja yhteistyö yleensä tuo lisää käsipareja toimintaan ja tekemiseen. Kannatan ennakkoluulotonta ajatuksien-juoksua yhteistyökumppaneita miettiessä. Mikä yhdistys tai yhdistykset voisivat tuoda molemminpuolista hyötyä toimintaan? Entäs toiminnan tulopuoli, toisiko yhteistyö kunnan, yrittäjän tai metsähallituksen kanssa jotain? Hankkeessa tehtävällä suunnitelmaoppaalla pyritään auttamaan kylän toiminnan suunnittelussa ja toiminnassa. Opas olisi käy-

tettävissä vaikka aktiivitoimijat vaihtuvatkin.

Kunta on strategisissa linjauksissaan omalta osaltaan sitoutunut toiminnan jatkumiseen, kunhan ensin toimiva malli toiminnan järjestämiseksi saadaan luotua.

Muistakaa lähestyvä muuttoaalto eli linnunpönttöjä puihin ja pölyttäjille hyönteishotelleja! Allakkaan kannattaa myös merkitä Avoimet kylät -tapahtuma 8.6.2019. Ja seurakkaa Sallan kylät -Facebook sivua! ■

TouhuTerveisin

JAANA-MARIA
TÖRMÄNEN

Sallan kylistä voimaa -hanke
Leader Pohjoisin Lappi
jaana-maria.tormanen@salla.fi
puh: 040 665 2847

HAASTAMME henkilöstönne virkistäytymään!

Vetovoimaa ekologisuudesta -hanke haastaa sallalaiset työnantajat järjestämään henkilöstöjensä ulkoilu- ja virkistyspäiviä ympäristönsiistimistalkoo-hengessä. Haasteen kohteena on Sallan upea luonto, patikkapolut ja tulliapaikat. Ajatus on toimia virkistäytymisen ohessa ympäristön hyväksi keräten luontoon kuulumattomat roskat pois maastosta.

Haastekampanja ajoittuu kahteen ajankohtaan:
Kestävän kehityksen viikko 30.5. - 5.6.
Suomen luonnon päivällä 26.8. alkava viikko

Lisätiedot ja ilmoittautumiset mukaan kampanjaan:
Eerika Tuomas, Vetovoimaa ekologisuudesta -hanke, p. 040-480 5387

Yhdessä enemmän

Hyvää digiarkea etsimään kodin ja koulun yhteistyönä hanke

Menneitä kuulumisia hankkeesta:

Marraskuussa Sallan koulu-keskuksessa järjestettiin Maa-ilman suurin vanhempainilta. Vanhempainillan painopiste oli vanhemmissa ja heidän mahdollisuuksissaan osallistua ja tulla kuulluksi oman lapsen koulun arjessa. Myös digiarjen haasteita eli ratkaisuja riittävän unen, sopivan ruutuajan, terveellisen ravitsemuksen ja liikunnan lisäämiseksi pohdittiin yhdessä vanhempien kanssa. Samalla mietittiin myös mitä kaikkea hyvää digilaitteet ovat tuoneet meidän arkeen.

Vanhempainillan jälkeen käynnistyi hankkeemme ensimmäinen tutkimusryhmä, johon pääsi 10 ensimmäistä ilmoittautunutta. Osallistujat olivat alakoulu-, yläkoulu- ja lukioikäisiä. Tutkimuksessa mitattiin 4 viikon ajan osallistujan ruutu-aikaa, liikunnan ja unen määrää sekä ravintoa. Osallistujilla oli käytössään Polar M200 aktiivisuusrannekkeet, joilla seurattiin unen laatua ja aktiivisuutta. Ravitsemusta ja ruutu-aikaa mitattiin sovelluksilla.

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää millaista on tämänhetkinen sallalaisten lasten ja nuorten digiarkei sekä mikä vaikutus digilaitteilla on uneen, liikunnan määrään tai ravintoon. Halusimme myös saada selville voidaanko toiminnanohjausta tukemalla vaikuttaa digiarkeen. Tavoitteena oli saada nuori huomaamaan, miten omilla valinnoilla omaa hyvinvointia voidaan lisätä.

Tutkimuksessa käytettiin seuraavia ohjelmia:

Polar Flow- aktiivisuusranneke mittaa aktiivisuutta ja unta

Quality time - mittaa kännykän ruutu-aikaa

See how you eat - ruokapäiväkirjat, jossa keskitytään syömään säännöllisesti 6 kertaa päivässä.

Koska kaikkea ruutu-aikaa ei voinut mitata pelkästään kännykän sovelluksella, niin muu ruutu-aika kirjattiin omaan lomakkeeseen. Tutkimukseen osallistujien viikko-ohjelma oli seuraava. Ensimmäisellä viikolla elettiin normaalia arkea ja aktiivisuus-

taso oli rannekkeessa taso 1 (alin taso). Seuraavalla viikolla aktiivisuustaso nostettiin tasoon 2. Samaisella viikolla halusimme seurata unen laatua jättämällä kännykkä pois yksi tunti ennen nukkumaanmeno ja lukemalla sen sijaan kirjaa. Viikolla kolme aktiivisuustaso nostettiin tasoon 3 (ylin taso) ja edellisten vaatimusten lisäksi tuli kiinnittää huomiota ravitsemukseen syömällä säännöllisesti. (Tutkimuksessa ei ollut tarve kaloreiden laskemiseen vaan säännölliseen energiansaantiin terveellisiä ruokatarpeita noudattaen.)

Viimeisellä tutkimusviikolla lisättiin liikuntaa niin, että suorituksia tulee olla 3 x 45 min. jossa osallistuja hengästyy.

Polar Flow-ohjelman aktiivisuustasot:

Aktiivisuustaso 1:

Jos päiväsi kuuluu vain hieman liikuntaa ja paljon istumista, autolla tai julkisella kulkuneuvolla tehtäviä työmatkoja ja muuta vastaavaa, kannattaa valita tämä aktiivisuustaso.

Aktiivisuustaso 2:

Jos vietät suurimman osan päivästä seisaalla esimerkiksi työsi luonteen vuoksi tai kotikareiden parissa, tämä on sopiva aktiivisuustaso.

Aktiivisuustaso 3:

Jos työsi on fyysisesti vaativaa, harrastat liikuntaa tai olet muuten enimmäkseen aktiivisesti liikkeellä, tämä aktiivisuustaso sopii sinulle.

Mitä hankkeessa tapahtuu seuraavaksi

Seuraava tutkimukseen osallis-

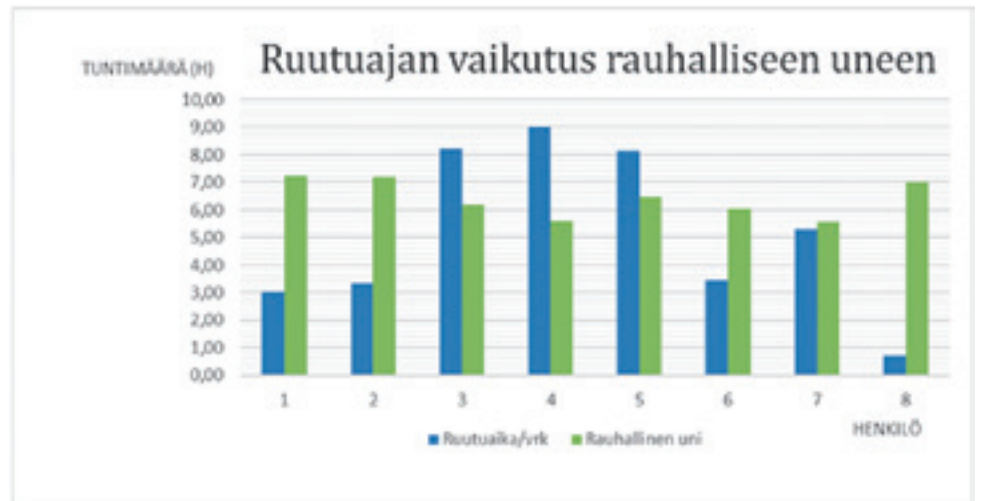
Hankkeen järjestämässä tutkimuksessa mitattiin 4 viikon ajan osallistujan ruutu-aikaa, liikunnan ja unen määrää sekä ravintoa.

tutaryhmämme aloitti viikolla 10. Tutkimuksemme sisältää edellisestä poiketen asiantuntijaluentoja liittyen ravitsemukseen ja liikuntaan sekä vapaaehtoisen kehonkoostumusmittauksen. Hanketta on markkinoitu lukiolaisille siten, että heillä on mahdollisuus sisällyttää mittaus lukion opintoihin analysoimalla omia tutkimustuloksia. Hankkeen tavoitteena on saada rakennettua tutorohjelma, jolla yksilö voisi ohjautua itsenäisesti hyviin elämäntapoihin esim. lainaamalla kirjastosta valmiin "tutorpaketin".

Muutamia tutkimuksen tuloksia

Runsas ruutu-aika lisää liikkumattomuutta. Tämä näkyi myös tässä tutkimuksessa. Ne nuoret, joilla ruutu-aikaa oli vähän, olivat aktiivisempia. Joillakin tutkimukseen osallistuneilla saattoi viikoittainen ruutu-aika pelkästään älypuhelimien parissa olla lähes 60 tuntia. Jos tähän lisättiin muu ruutu-aika (pelikonsolit, televisio ym.) saattoi ruutu-aikaa kertyä kaiken kaikkiaan lähes 70 tuntia.

Liiallinen ruutu-aika vähentää rauhallisen unen määrää. Niillä koehenkilöillä, joilla oli vähän ruutu-aikaa, levollisen unen määrä on huomattavasti suurempi. Vaikutukset uneen korostuvat, jos laitetta käytetään juuri ennen nukkumaanmeno. Yksi tutkimukseen osallistujista kertoi, että oli itse huomannut älylaitteen vaikutuksen unensa laatuun. Kuuden henkilön rauhallisen unen määrä kasvoi 2. viikolla ja seitsemällä henkilöllä 3. viikolla. Tämä voi johtua siitä, että kännykkä laitettiin pois tunti ennen nukkumaanmeno.

Tässä muutamia vinkkejä unen parantamiseksi:

- laitetaan älylaite pois kaksi tuntia ennen nukkumaan meno
- säännöllinen unirytmä, myös viikonloppuna
- vältetään kofeiinipitoisia juomia iltaisin
- valitse kirja tai lehti kännykän sijaan
- optimilämpötila makuuhuoneeseen 15-19°C (Neurologi, unilääketieteen asiantuntija Christopher Willer)
- laite ei edes ole makuuhuoneessa nukkumaan mennessä
- sovelluksella rajoitetaan ruutu-

tu-aikaa esim. screen time

- happihyppely ennen nukkumaanmeno

Liikunnan lisäämiseksi :

- Lataa laitteelle liikunnallisia sovelluksia esim. PokemonGo, Sportracker
- liiku 1t 30min/päivä (Ukk-instituutin suositus)
- erilaiset ulkoleikit ja -pelit
- uudet harrastukset
- tehkää yhdessä asioita perheen kanssa
- aktiivisuusrannekkeet
- urheilulliset Wii-pelit.

- hyödynnetään uudet liikunta-leikkipaikat

Ruutuajan vähentämiseksi:

- keskustelkaa kasvotusten
- viettäkää perheen kesken kokenaan laitevapaita iltoja
- sopikaa yhdessä ruutuajan käytöstä etukäteen
- pelatkaa tai katsokaa elokuvia yhdessä ja keskustelkaa niistä
- ole aikuisena esimerkki omalle lapselle, ole läsnä

Hyvän välipalan voisi koostaa seuraavanlaisesti:

½ kasviksia, hedelmiä ja marjoja,

½ proteiinia: esim. jogurttia, rahkaa, raejuustoa, kevytjuustoa, kananmunaa tai lihaleikkeleitä.

½ viljatuotteet: puuro, murot, mysli, täysjyväleipä

Mitä hyvää digilaitteet tuovat:

- Pelaaminen parantaa selviytymistä työmuistia vaativista tehtävistä, reaktioaika ja suoriutuminen tehtävästä nopeutuu.
- Paljon pelaavat ovat hyviä multitaskaajia eli voivat tehdä montaa asiaa samanaikaisesti.
- 3D-pelit kehittävät avaruu-

dellista hahmottamista ja usein pelihetket ovat myös sosiaalisia tapahtumia.

- Koulussa teknologia monipuolistaa opetusta ja oppimispelit motivoivat paremmin. Teknologian avulla on myös helppo harjoitella kokeeseen esim. Quizlet- sovelluksen avulla.
- Teknologia on myös hyvä kommunikaation väline, sillä välimatka ei ole este tiimityölle ja on helppo luoda kontakteja maailmalle. ■

TIINA KALLIO

Eellusmiehiä ja muita sallalaisia kertomuksia -kirja

Meitä museon väkeä oli kiehtonut jo useamman vuoden ajan museon arkistossa oleva vanha arkistomappi, johon oli koottu sallalaisten kirjoittamia tarinoita eellusmiehistä, kummituksista ja kummista kokemuksista. Joulun tienoilla teimme päätöksen koota niistä kirjan tarinoiden jakamiseksi mutta myös keskustelun aloittamiseksi aiheesta. Aineistoa on useampaan kirjaseen. Keskustelussa kummitustarinoista olisi tervetulleita piirteitä sikäli, että se saattaa auttaa muuttamaan ihmisten suhtautumista yliluonnollisina pidettyihin kysymyksiin. Niiden kertomisesta on usein seurannut häpeäleima ja ihmisten mielenterveyden epäily. Moniko meistä uskaltaa sanoa, että meidän ukki oli semmonen poppaukko? Poppaukko- sanana tuli esille sallalaisissa tarinoissa ja myös eellusmiehistä tarinoita oli paljon.

Museon tavoitteena on tarkastella erilaisia menneisyyden ja nykyajan ilmiöitä monesta näkökulmasta ja niinpä etsimme vähän taustahistoriaa ja tutkimustietoa kummistusaikasta. Systemaattisesti kummitustarinoita on kirjattu 1800-luvun alkupuolelta lähtien. Ensimmäinen kummitustarinoista koostunut kirja julkaistiin Viipurissa 1819. Kirjan tavoitteena oli kumota kummitustarinoiden todenperä-

syys antamalla tarinoiden tapahtumille luonnollinen selitys. Alun perin saksalaisen kirjan suomentaja Jaakko Juteini tunnettiinkin ankarana järjen ja valituksen miehenä, aikansa skeptikkona. Yliluonnollisia ilmiöitä on tutkit-

tu maailmalla jo 1800-luvun lopulta lähtien. Toisaalta mietitään, onko ihmisen mielellä kykyä olla yhteydessä johonkin, josta emme vielä tiedä. Toisaalta tutkimukset pyrkivät tutkimaan, onko näitä toisia todellisuuksia oikeasti

Eellusmiehiä ja muita sallalaisia kertomuksia – kirja julkaistaan 1.4.2109 Sota- ja jälleenrakennusajan museon syntymäpäivänä.

olemassa. Kummia kokemuksia kun ei voi kieltää eikä todistaa tieteen keinoin. Ehkäpä nykytiede ei tavoita kaikkia ihmismielen salaisuuksia ja tasoja.

Suomalaisten yliluonnollisia kokemuksia on tutkinut Turun yliopiston professori lääkäri ja antropologi Marja-Liisa Honkasalo. Hän aloitti vuonna 2013 nelivuotisen tutkimuksen suomalaisten kummista kokemuksista: etiäisiin, enteisiin, näkyihin ja kohtaamisiin kuolleiden kanssa. Tuolloin iltapäivälehdissä paheksuttiin, miksi Suomen Akatemia myöntää rahaa moiseen hömppään. Samaan aikaan professori Honkasalo sai lukuisia puhelinsoittoja ja kirjeitä, joissa ihmiset purkivat mieltään oudoista sattumuksistaan. Ne olivat tulleet odottamatta ja kokemus olivat olleet mieleenpainuvia.

Marja-Liisa Honkasalon tutkimuksen mukaan tyypillisintä on ennaltakokeminen tai ennaltanäkeminen, jota kutsutaan myös telepatiaksi. Toinen iso ryhmä

ovat visiot tai näyt tapahtumista tai vaikka kuolleista ihmisistä. Kolmas yleinen kokemus on tunne siitä, että joku toinen on läsnä huoneessa. Neljäs iso ryhmä ovat kuuloaistimukset. Arkiymmärryksen ylittävän ilmiön kokeminen laittaa koki-jansa miettimään, mistä on kyse. Länsimaissa yliluonnollisista ilmiöistä puhuvia pidetään helposti mieleltään hieman tärähtäneinä. Honkasalon johtamassa tutkimuksessa ihmiset tarjosivat kokemuksilleen erilaisia luonnontieteellis-teknologisia selityksiä. Jotkut käyttivät psykologiaa selittämään, että ilmiöt jotenkin kuuluvat ihmismieleen. Kolmas selitystapa oli perheen perinne: joissakin perheissä katsottiin, että kumman kokeminen kulkee suvussa varsinkin naisten puolella. Myös neurotiede ja hermoston toiminta nähtiin mahdollisena selittäjänä kokemuksille. ■

MARJA MYLLYKANGAS

Kummitustarinat ovat matkanneet pirtin piisin äärestä internetin maailmaan

Entisinä aikoina ihmiset kertoivat tarinoita pimeinä talvi-iltoina pirtin piisin ääressä ja niihin liittyi joskus moraalinen opetus. Nykyään kummitustarinat tavoittavat meidät internetin keskustelupalstoilla sekä television ja elokuvien välityksellä, ja ne toimivat turvallisena tapana kokea pelkoa ja kauhua. Kummitustarinat ovat mielenkiintoinen osa kulttuuriperintöä, joka on kokemassa jonkinmoista uutta tulemistä. Tästä ovat esimerkkeinä muiden muassa kummituskävelyt; opastetut kierrokset, joissa käydään lävitse paikkakunnalla tapahtuneita kummitustapauksia.

Tarinoiden parasta antia on vahva paikallisuus. Kummitustarinat ovat eräänlainen tapamuistia erilaisia tapahtumia ja paikkoja, joihin ihmiset ovat sitoneet uudenlaisen merkityksen. Moderni kummitus voi kuitenkin kummitella paikoissa, joihin suora mielikuvaa haamuista ei ole liitetty; öisellä maantiellä, tunturimökissä tai hotellissa.

Kummitustarinat ovat kuitenkin usein varsin universaaleja; sama juttu kiertää eri puolilla Suomea ja jopa eri maanosissa vain muutamain paikallisin yksityiskohtin muuteltuna. Kaupunkitarinat, ns. urbaanilegendat, ovat esimerkiksi nykyajan kummitusjutuista. Kaupunkitarina voi olla uskotavan tuntuinen, mutta siihen saattaa sisältyä mahdottomalta vaikuttavia yksityiskohtia. Usein kertomuksissa tapahtuman kerrotaan tapahtuneen tutun tutulle. Nykytarina voi myös perustua tositahtumaan, mutta yleensä se muuntuu ja kärjistyy matkalla saaden uusia yksityiskohtia, joita alkuperäiseen todelliseen tapahtumaan ei kuulunut. Tunnetuimpia lienee tarina katoavasta liftarista, jota on kerrottu ainakin 1970-luvulta lähtien. Katoavan liftarin kerrotaan liikkuneen jopa Sallassa Joutsijärven ja Kursun välisellä tieosuudella, jossa hän on noussut auton kyytiin mutta kadonnut heti perään.

Tarinoidenkummitukset

voidaan jaotella muutamaan pääluokkaan: eellusmiehiin, huolenpitäjiin, kuuluisuuksiin, värillisiin kummituksiin, ja poltergeist-henkiin. Eellusmiehillä tarkoitetaan ihmisiä, jotka ilmoittavat saapumisestaan ennen kuin varsinaisesti ovat paikalla. Esimerkiksi vanhoista ajoista kun talvisin kuului seinältä kolahdus, kun eellusmies asetti sukset sitä vasten lepäämään. Viidentoista minuutin päästä kuului sama kolahdus uudemman kerran ja vasta hetki sen jälkeen saapui henkilö itse sisään tupaan. Tämän ajan eellusmies tulee autolla ja valot näkyy ja moottorin ääni kuuluu, mutta vasta vartin päästä hän itse tulee. Kaikki meistä eivät kuule eivätkä näe eellusmiehen liikkeitä, mutta ne jotka ovat kokeneet pitävät kiinni todellisesta kokemuksestaan.

Huolenpitäjillä on selkeä missio: ne haluavat varmistaa, että heidän aikojensa menestys – taloudellinen tai henkinen kukoistus – säilyy myös sukupolvil-

le hänen jälkeensä. He saattavat kokea tarvetta tai halua jatkaa elämäänsä rakkaidensa lähellä, varmistaen että hänen tekojaan kunnioitetaan ja noudatetaan. Huolenpitäjä saattaa myös kokea tarvetta jäädä kiinni työpaikalleen, kuten on sanottu käyneen muun muassa ravintoloitsija Josef Wolontikselle Helsingin ravintola Kappelissa. Kerrotaan, että Wolontis on jäänyt ravintolan kellariin huolehtimaan, että ravintolaa pyöritetään asianmukaiseen mallin myös työpäivän jälkeen. Vielä nykypäivinäkin hänen kerrotaan siirrelleen huonekaluja, kaadelleen juomalaseja, räpytelleen valoja sekä aukoneen ovia.

Monissa kummitustarinoissa pääosaan nousee aaveen väri. Valkeista väriä on pidetty puhtaana ja valkeisiin henkiin liitetäänkin tarinoissa hyviä ominaisuuksia sekä traagisia elämäntapahtumia, joille aaveet eivät itse ole voineet mitään. Vastaavasti musta on mielletty pahaksi ja tarinat

mustista kummituksista edustavat jollain tavoin ikäviä asioita. Harmaat aaveet sijoittuvat edellä mainittujen välimaastoon. Tarinoiden harmaat kummitukset ovat tehneet eläessään jonkin yhteiskunnan normia rikkovan erheen, mutta eivät kuitenkaan mustien kummitusten tapaan mitään todella pahaa.

Poltergeist-ilmiöillä tarkoitetaan merkillisiä tapahtumia, joiden koetaan alkavan ja päättyvän ilman yhteyttä kehenkään paikalla aiemmin eläneeseen. Kyse on ilmiöstä, jossa tavarat lentelevät, paikkoja sotketaan, kuuluu selittämättömiä ääniä – ylipäänsä aiheutuu häiriötä, jolle ei löydy selitystä. Sana poltergeist tulee saksasta ja tarkoittaa räyhähenkeä. Usein räyhähenkien uskotaan olevan sukupuolettomia ja aineellista vahinkoa aiheuttavia pahoja henkiä. ■

MARJA MYLLYKANGAS

Hiljaisuuden kulttuuriympäristöt

Soile Veijola työskentelee Lapin yliopistossa Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutissa matkailun kulttuurintutkimuksen professorina. Hän on tuonut suomalaiseseen matkailuun kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen näkökulmia jo 80-luvun alusta lähtien ja ylläpitänyt viime aikoina keskustelua erityisesti hiljaisuudesta ja matkailusta. Hän on pyrkinyt kehittämään tutkimusalaansa eli matkailun kulttuurintutkimusta siten, että tutkimus olisi hyödyksi ja vastuullista monella tasolla: paikallisesti, valtakunnallisesti ja maailmanlaajuisesti.

Tämän vuoden alkupäivinä keskustelimme Soile Veijolan kanssa juhlapäivän puheen aiheesta. Keskustelu eteni aika nopeasti hiljaisuuteen, ei niin että me keskenään hiljaa olisimme olleet vaan hiljaisuuden merkitykseen sekä kuntalaisille että matkailijoille. Monella tavoin me paikkakunnalla asuvatkin olemme hiljaisuuden asiantuntijoita, toista se rauhoittaa ja toista se ahdistaa – jopa pelottaa. Vielä enemmän meitä kiinnostaa matkailun hiljaisuus: mitä ihmettä se sitten voi olla?

Ja ehkäpä tulevaisuuden kannalta eniten kiinnostaa, voiko hiljaisuus olla tulevaisuuden kunnan elinvoiman lähde ja uusien työnteekijöiden saamisen vetonaula?

”In the middle of nowhere” Keskellä ei mitään – slogan ei ole sittenkään pöljempi. Hiljaisuus taitaakin kaivata sanottamista, jotta voimme ymmärtää, kohdata ja arvostaa sitä tärkeänä myös elämän eheytymiselle. Hiljaisuus ei ole puutetta vaan rikkautta

Soile Veijola ja filosofi Janne Säynäjäkangas ovat oivallisesti sanoittaneet hiljaisuutta myös toimittamassaan kirjassa **Matkasanakirja hiljaisuuteen (2018)**, jossa on seitsemän eri tieteen ja taiteen alan kertojaa: kaksi ulkomaalaista ja viisi suomalaista.

Lapin yliopiston sivuilla kirjasta todetaan seuraavaa:

Matkasanakirja hiljaisuuteen on kansainvälisen kirjoittajaryhmän esitys Suomen aarteista. Omailmeinen tieto- ja taitoteos opastaa aarteiden etsintään metelittömistä paikoista ja hengenhädättömistä tilanteista. Teos johdattelee lukijansa oman maamme ja kieleemme rikkauksien ajattelemiseen ja arvostamiseen.

Sata ja yksi hakusanaa käsittävässä kirjassa on reittejä, oppaat ja evästä. Se on tehty hitaaseen kulkemiseen ja hyvään olemiseen Suomessa. Oleminen kuuluu sen hakusanoihin, siinä missä myös vieraanvaraisuus. Muita ovat esimerkiksi avanto, luppo ja valo sekä aitous, liika ja vähä. Unohdamatta kävelyä, pulkkamäkeä, kalastusta, mustikoita, nuotiota

ja nukkumista. Ja tietysti puhutaan saunasta. Valmistaudutaan olemaan valmistautumatta, tahtaupa mitä hyvänsä.

Kotimaan uuteen löytämiseen sopiva teos ottaa herätteitä myös espanjalaisilta, japanilaisilta, tanskalaisilta ja alkuperäiskansoilta – kaikilta ajattelevaisilta, kulkevaisilta ja juurtuvaisilta. Hygge ja siesta tekevät kirjassa seuraan niin kaamokselle, lumelle ja sateelle kuin tyhjyydelle, helteelle ja sylille.

Matkasanakirja antaa mahdollisuuksia hiljaisuuteen ja hidastamiseen. Se auttaa tunustelemaan, mistä kaivatut kokemukset lopulta koostuvat – ja mitä voi tehdä avatakseen niille paljon erilaisia mahdollisuuksia.

Matkasanakirja hiljaisuuteen on kyllä vallan ihmeellinen kirja

niin sisällöltään kuin ulkoasultaan. Kirja on filosofinen, runollinen, rauhoittava ja kaunis. Kirja avautuu hitaassa rytmisessä taitetun valkoisella paperilla. Kirja ei huuda lukemaan nopeasti vaan ohjaa rauhoittumaan ja keskustelemaan tekstin kanssa. Hiljaisuus on suuri mahdollisuus meidän elämälle jos ehdimme, osaamme tai uskallamme sen kohdata.

Soile Veijola on kuvannut hiljaisuutta **Vapaus olla hiljaa** –tekstissään seuraavasti :

Hiljaisuus on kokemus. Se on kokemus vuorokausirytmien, vuodenajan ja ihmisten kohtaamisesta kellotta, kiireettä ja keskeytyksittä. Kielloitta ja käskyittä. Niin että lupa (kiellon vastakohta) ja vapautus (käskyn vastakohta) ovat voimassa yhtä aikaa: saat nukahtaa, kävellä, katsoa merelle, keinua, meloa, kalastaa,

” Lapin yliopiston matkailun kulttuurintutkimuksen professori **Soile Veijola** juhlapuhuja Sota- ja jälleensuunnittelun museon syntymäpäivillä **1.4.2019.**

hiittää, lukea, kirjoittaa, viipyä saunassa tai tehdä ihan mitä vain sisältäsi kumpuaa - joka on irti muusta maailmanmenosta – mutta sinun ei ole pakko.

Luvan ja vapautuksen yhtäaikaisten voimassaolon voi kokea yksin tai yhdessä muiden ihmisten kanssa. Hiljaisuus on myös jaettavaa. Kunhan kenenkään ei täydy vilkaista välillä puhelemaan eikä kysyä wifin salassanaa. Kuinkahan kauan arkitiset alueet pystyvät vielä tarjoamaan tällaisia kokemuksia vierailleen ja asukkailleen? Kuinka kauan he enää kaipaavat niitä? Onko hiljaisuudessa yhtään mitään? (KIDE 4/2018, 24-25).

Matkasanakirja hiljaisuuteen –kirjan voi tilata kustantamon ntamon verkkokaupasta: www.ntamo.net

<https://www.ntamo.net/search/?q=matkasanakirja> ■

MARJA MYLLYKANGAS

Joka vuosi 1.4. jotkut taitavat höynäyttäjät yrittävät saada pahaan aavistamattomat ansaan ...

Toisten narraaminen lienee yhtä vanhaa kuin koko inhimillinen kulttuuri. Nykyään narraaminen on sallittua keran vuodessa mutta ennen erityisesti lapsia höynäytettiin tämän tästä. Lapsi saatettiin lähettää naapuriin hakemaan saporoveistä, tarhavinkkeliä, klasisaksia, makkaralukkoa tai lutikanlänkiä. Apteekista haettavaan kuului villakoiran

siemenet ja puukengän siemenet. Kasvatuksellisessa mielessä leikin uskottiin kehittävän lapsen arviointikykyä – kaikkea ei pidä uskoa.

Aprillipäivän nimi tulee huhutikuun latinakielisestä nimestä Aprilis. Suomeen aprillaus tuli Ruotsista ja levisi säätyläisten tavasta koko kansan huviksi. Aprillauksen kirjoittamattomiin sääntöihin kuuluu että korjaama-

tonta vahinkoa ei saa aiheuttaa eikä pilanteosta suuttua, vaikka kuinka nolottaisi ja hävettäisi.

Nykyään aprillipilat kuuluvat ennen kaikkea tiedotusvälineisiin. Perättömiä kirjoituksia julkaistaan ja uutisissa luetaan. Hyvä aprillipila saa kansan liikkeelle. Sallan sota- ja jälleensuunnittelun museon syntymäpäiväksi on aprillipäivä valittu aikoinaan tarkoituksella. Museon

avajaisiin ei 9 vuotta sitten kaikkina päivinä uskonut hankkeen toteuttajatkään. Kevään aikana oli monta mutkaa matkalla aina seinissä olevien pinkopahvien irtoamisesta lähtien. Kevään aikana päätettiin että avajaiset on 1.4.2010. Jos ei ehditä saada valmiiksi niin sanotaan, että Aprillia, aprillia, syö silliä ja juo kuravettä päälle. Avajaiset pidettiin ja nyt juhlietaan 9-vuotissynttäreitä ja se

ei ole aprillipila.

Tervetuloa juhlistamaan ja nauttimaan hyvästä ohjelmasta ja mukavasta yhdessä olost. Juhlita lisätietoa takasivulla. ■

MARJA MYLLYKANGAS

Sallan terveyskeskuksen remontti alkaa olla loppusuoralla. Uusittu akuutti- ja kuntoutusosasto on jo otettu käyttöön ja sosiaalipalveluiden toimitilat valmistuvat osastosiiven paikalle toukokuussa.

” Hyvinvointi- palvelulautakunta on tehnyt päätöksen Sallan terveyskeskuksen nimen muuttamisesta sosiaali- ja terveyskeskukseksi.

Sallan sosiaali- ja terveyskeskus tarjoaa monipuolisia palveluita

Hyvinvointipalvelulautakunta on tehnyt päätöksen Sallan terveyskeskuksen nimen muuttamisesta sosiaali- ja terveyskeskukseksi. Nimenmuutos on tarpeen sillä jatkossa saman katon alta löytyvät sekä sosiaali- että terveyspalvelut.

Terveyspalvelut eli akuutti- ja kuntoutusosasto, vastaanotto- palvelut ja suun terveydenhuolto jatkavat toimintaansa samalla

tavalla kuin ennenkin. Tämän lisäksi sosiaalipalvelut muuttavat samaan taloon. Jatkossa päihde- ja mielenterveyspalvelut sekä sosiaalityön palvelut (lastensuojelu, toimeentulotuki, vanhus- ja vammaissosiaalityö, lapsiperheiden sosiaalipalvelut ja sosiaaliohjaus eli palvelutarpeen arvio) löytyvät myös sosiaali- ja terveyskeskuksesta. Sosiaalipalvelut muuttavat entisen osastosiiven paikalle, johon on rakennettu

oma sisäänkäynti. Terveyspalveluihin kuljetaan pääovesta. Uudistuksella tavoitellaan sitä, että sote-palvelut saadaan kaikki samasta paikasta eli ns. yhdeltä luukulta.

Sosiaali- ja terveyspalveluissa kehitetään edelleen myös sähköisiä palveluita vanhojen rinnalle. Käytössä on jo esimerkiksi sähköinen palautejärjestelmä sosiaali- ja terveyskeskuksen

pääovella. Käyttöön on otettu myös uusi sähköinen asiointipalvelu kunnan nettisivulla. Se tarkoittaa, että asiakas voi ottaa yhteyden terveyskeskukseen kiirettömässä asioissa suoraan nettipalvelun kautta. Palvelussa tehdään hoidon tarpeen arviointi ja tarvittavien tietojen antamisen jälkeen terveyskeskuksesta otetaan yhteyttä mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään seuraavaan arkipäivään klo. 16.00

mennessä. Vaivasta riippuen tuloksena voi olla omahoito-ohje, lääkärin tai hoitajan vastaanotto tai muu kulloinkin sopivin hoidon aloitus. Palvelu löytyy internetistä osoitteesta www.salla.fi/etusivu ■

ELINA JOKELA

Lasten, nuorten ja perheiden aloitettu niin valtakunnallisesti

Lapset ja nuoret elävät arkeaan kotona, varhaiskasvatuksessa ja koulussa. Lasten ja nuorten palveluista vastaavien tahojen tulee pystyä tarjoamaan lapsille ja nuorille sopivaa tukea oikeaan aikaan mieluiten heidän omassa kasvuyhteisössään. Ilman erilaiset hallinnonrajat ylittävää tahtotilaa on mahdotonta päästä lasten nuorten ja perheiden palveluiden ihmislähtöisyyteen taikka kustannusvaikuttavuuteen. Toimintaympäristö on nyt nopeassa muutoksessa. Korjaavien palveluiden kustannusten kasvun hillintä edellyttää varhaisen tuen vahvistamista ja vahvempaa

yhteistyötä yli erilaisten rajojen. Kehittämisen on tärkeä perustua tutkimukseen, tietoon sekä lapsen oikeuksien yhteiseen eettiseen perustaan, korostaa LAPE-muutosohjelman vetäjä **Maria-Kaisa Aula**.

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin vaikuttava johtaminen vaatii myös eri toimijoiden yhteistyötä. Maaliskuussa starttasi Helsingissä LAPE-akatemia, joka kokoaa kunkin maakunnan, kuntien sosiaali-, terveys- ja sivistystoimen johdon sekä järjestöjen ja seurakuntien edustajat yhteiseen oppimisprosessiin.

LAPE-akatemia erinomai-

sia luentoja voi katsoa osoitteesta www.videonet.fi/web/stm/20190320/

Valmennus jatkuu maakunta-kohtaisesti kolmella tilaisuudella, joissa pureudutaan oman maakunnan alueen yhteistyöhön: sen rakenteisiin, toimintamalleihin ja palvelujen yhdyspintoihin. Osallistujat voivat vaikuttaa siihen, miten oman maakunnan alueella sivistystoimen ja soten yhteistyön rakenteet, prosessit ja toimintamallit kehittyvät. Lopputuloksena luodaan eri toimijoiden väliset toimintamallit, sopimukset ja rakenteet siitä, miten palveluista saadaan lapsi- ja perhelähtöisiä.

Nartteliemiin nousee kolme rivitaloa

Sallan Vuokratalot Oy rakennuttaa kolme asuinrivitaloa Sallan keskustaan vuoden 2019 aikana. Hanke on lähtenyt liikkeelle Vuokratalojen tarpeesta uusia asuntokantaansa sekä pienien asuntojen kysynnästä. ”Nykyisin kysytään eniten pieniä yksiöitä ja kaksioita” kertoo Sallan Vuokratalot Oy:n toimitusjohtaja Eija Poikela. ”Asuntokantamme kaipaa uusimista, sillä edelliset asunnot Vuokratalot on rakennuttanut vuonna 1993. Lisäksi viime vuonna purettiin 24 asuntoa sisältänyt asuinkerrostalo keskustasta ja asuntojen käyttöaste on tällä hetkellä 97 %, joten kysyntää uusille asunnoille riittää.”

Sallan vuokratalot Oy on teh-

nyt projektinjohtosopimuksen Sallan kunnan kanssa ja hankkeen projektinjohtajana toimii tekninen johtaja Olli Aatsinki. Rakennuttamispalvelusopimus on tehty Hannu Sandqvist Ky:n kanssa. Kolmessa rivitalossa tulee olemaan asuinhuoneistoja yhteensä 17 kpl, joista kaksioita on kahdeksan ja yksiöitä yhdeksän kappaletta. Jokaiseen huoneistoon tulee sauna. Talot liitetään alueella olevaan / rakennettavaan kunnallistekniikkaan kuten vesi-, viemäri-, kaukolämpö-, sähkö- hulevesi ja tietoverkkoihin. Rakentamisessa otetaan huomioon uusimmat vaatimukset ja mahdollisuudet koskien esimerkiksi ympäristö- ja

turvallisuusratkaisuja. Asuinrivitalot ovat puurunkoisia ja julkisivut lautaverhottuja sekä vesikate bitumihuopa.

Hanke toteutetaan perinteistä urakkamuotoa noudattaen, jossa rakennusurakoitsija on kohteen pääurakoitsija / päätoteuttaja tilaajan laadittamien suunnitelmien mukaisesti. LVIA- ja sähkötekniiset urakat ovat pääurakkaan alistettuja sivu-urakointa. Hankkeessa on meneillään tarjouskilpailuun osallistujien ilmoittautuminen ja varsinaiseen tarjouskilpailuun valitaan korkeintaan viisi kilpailuun ilmoittautunutta tarjoajaa. Tarjoukset pitää toimittaa 15.4.2019 mennessä ja työt pyritään aloittamaan

toukokuussa. Asunnot ovat muuttoluovasti vuoden 2019 loppuun mennessä. Asuntohakemukset ja lisätietopyynnöt osoitetaan

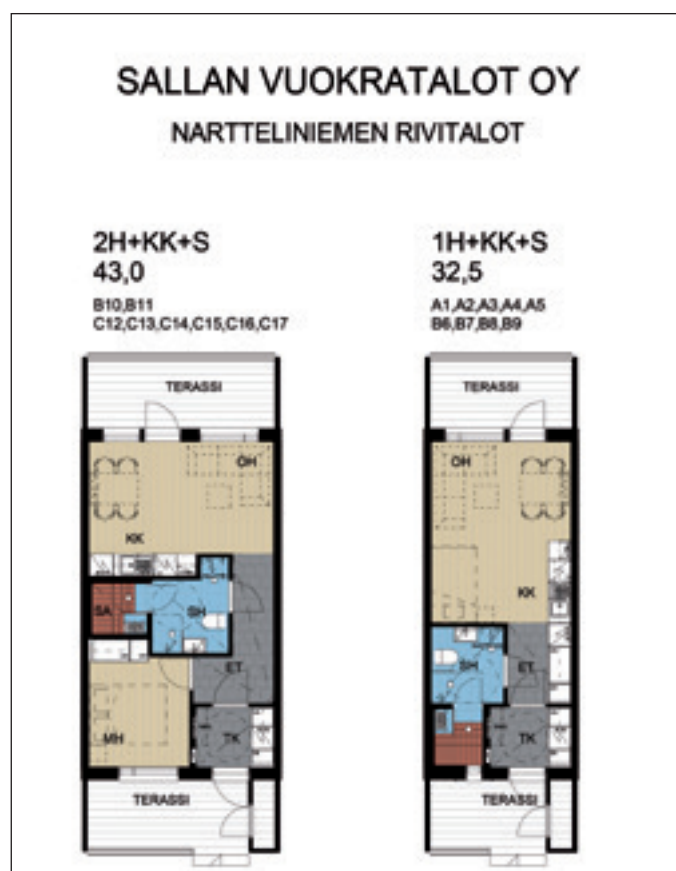
Sallan Vuokrataloille, joka tekee asukasvalinnat omien kriteereidensä perusteella. ■

Nartteliemiin rivitalot

Pääsuunnittelija	Arkkitehtisuunnittelu Hiilivirta Oy (Rovaniemi)
Rakennesuunnittelu	Insinööritoimisto L. Lampela Oy (Rovaniemi)
LVIA-suunnittelu	Insinööritoimisto HM Vuorela Oy (Kuusamo)
Sähkösuunnittelu	Paikallis-Sähkö Oy (Kuusamo)

Nartteliemiin rivitalojen huoneistotyypit ovat:

9 kpl 1h+kk+s / 32,5 m²
8 kpl 2h+kk+s / 43 m²

en palveluiden kehittämistyö on isella kuin paikallisella tasolla

Lasten ja nuorten palveluista vastaavien tahojen tulee pystyä tarjoamaan lapsille ja nuorille sopivaa tukea oikeaan aikaan mieluiten heidän omassa kasvuyhteisössään.

LAPE-akatemia järjestelyistä vastaavat yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriö ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Maakuntakohtaisista tilaisuuksista vastaavat muutosagentit yhteistyössä kunta-agenttien kanssa. Kunta-agentit kokoavat alueensa kuntien sivistystoimenjohtajat yhteistyöhön ja vahvistavat sivistyskunnan näkökulmia yhdyspintatyössä sekä lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelmassa (LAPE).

Sosiaali- ja terveysministeriönä edustavana muutosagenttina Sallan ja Lapin alueella toimii **Harri Tiuraniemi**, etunimi.su-

kunimi@lapinmaakunta.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriön alueella Salla ja Lappi kuuluu OYS-alueeseen ja kunta-agenttina toimii **Piritta Pietilä-Litendahl**, piritta.pietilalitendahl@ouka.fi

Sallan kunnassa on oma paikallinen LAPE-työ käynnistynyt maaliskuun alussa. Sivistyspalveluiden ja sosiaali- ja terveyspalveluiden yhteistyönä laadittiin kymmenen kehitystehtävää lasten, nuorten ja perheiden palveluiden kehittämiseksi ja parantamiseksi. Kehitystehtäviä lähestytään monialaisena yhteistyönä. Projektin taustaa

valmisteltiin hyvinvointipalvelulautakunnassa joulukuussa 2018 ja tammikuussa 2019. Sallan oman Sivi-sote-projektin projektipäällikkönä toimii varhaiskasvatuspalveluiden johtaja **Jarna Pennanen**. Hänen varsinaista työtään hoitaa lastentarhanopettaja **Elisa Vaarala**.

Yhteystiedot: Jarna Pennanen
posti: jarna.pennanen@salla.fi
puh. 0407590171 ■

MARJA MYLLYKANGAS

Snow Loungen sisätiloissa on Lapin luontoon liittyviä kaiverruksia seinillä ja revontuliin verrattavat valot korostavat arktista kaunista tunnelmaa.

” Snow-Loungessa tarjotaan laadukkaita kylmiä ja kuumia juomia sekä pientä purtavaa.

Näin lumilinna tuli Sallaan - SnowLoungen tarina

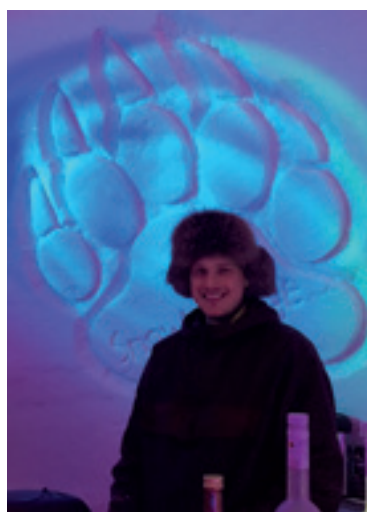
SnowLoungen yrittäjä Markus Gottwald on muuttanut Suomeen kymmenisen vuotta sitten ja tehnyt monipuolisesti matkailualan töitä eripuolilla Lappia. Hänellä on kotimaastaan Saksasta matkailun korkeakoulututkinto ja osaamista alalta laajalti. Suomi, pohjoinen ja talvi ovat lähellä sydäntä. Ja siksi rakkaus lumeen ja jäärakentamiseen on syttynyt.

Sallassa Markus on asunut noin kahdeksan vuoden ajan, perustanut perheen ja asettunut taloksi.

Ajatuksen lumilinnan rakentamisesta Markus sai tyttäreltään. 4-vuotias tytär halusi Disney Frozen- elokuvan Elsan jäälinnan itselleen.

Ensin kokeiltiin ja testattiin lumirakentamista omalla pihalla. Tämä ei kuitenkaan Markukselle riittänyt, vaan hän päätti rakentaa isomman lumilinnan kotipihaan ulkopuolelle. Oman yrityksen perustaminen alkoi marraskuussa 2017 papereiden hoidolla. Suomessa tällaisen projektin toteuttaminen on hankalampaa kuin esim. Saksassa. Paljon pitää olla lupia ja suunnitelmia ennen kuin saa ruveta rakentamaan. Lomakkeiden täyttämässä auttoi sallalainen puoliso Paula Aatsinki. Toimeliaana miehenä Markus rakensi tyttärelleen 5-vuotislahjaksi SnowLoungen lumilinnan joulukuussa 2017.

Ensimmäinen lumilinna

SnowLoungen yrittäjä Markus Gottwald.

(SnowLounge) rakennettiin Sallan Ski Resortin välittömään läheisyyteen. Silloisessa lumilinnassa oli kaksi lumesta rakennettua salia, ensimmäinen sali oli jääbaari ja toinen myös kappelin toimiva metsäsali.

Talvikautena 2018-19 SnowLounge on edelleen samalla hyväksi havaitulla sijainnilla Sallatunturin eturinteen alaosassa, helposti jo vuokraamon parkkipaikalta havaittavissa. SnowLounge on laajentunut ja edellisen kauden asiakkaiden positiivisen palautteen perusteella SnowLoungesta löytyy nyt myös huoneita majoittumiseen, jääkappeli, sekä arktinen jääravintola, jossa on mahdollisuus etukäteen varattuna nauttia päivällistä.

Kaikki edellä mainitut yhdessä muodostavat SnowLoungen arktisen galleriamailman, johon pääsee tutustumaan aukioloaikoina. Yön saapuessa SnowLounge rauhoitetaan majoittujille. SnowLoungen sisätilat ovat noin 250 m², kaikki rakennettu lumesta ja jäästä. Nähtävää siis riittää.

Rakentamisprosessi ei vaikuta kovin monimutkaiselta, mutta yrittäjällä on myös salaisuuksia, joita ei voi kertoa. Muuttina rakentamisessa käytetään ilmapuolia. Muotin ja vanerin väliin tampataan tykkilunta noin metrin paksuudelta. Tamppaaminen tehdään jaloin ja kaikki lumi pitää saada mahdollisimman tiiviiksi. Kun kerros on valmis, laitetaan uutta tykkilunta päälle ja taas tampataan. Aikaa rakentamiseen kuluu 5-6 viikkoa. Yhden salin seinät rakentaa vuorokaudessaikin, mutta lisäksi aikaa menee mm. jäännostoon, sisätilojen laittamiseen, kaiverruksiin ja jääveistoksiin. Markuksella on omat rakennusmuotit, joita voi vuokrata tarvittaessa myös muille.

SnowLounge on Sallan ensimmäinen täysin lumesta ja jäästä rakennettu A-anniskeluoikeuksin varustettu jääbaari / -galleria. Sisätiloissa on Lapin luontoon liittyviä kaiverruksia seinillä ja revontuliin verrattavat valot korostavat arktista kaunista tunnelmaa. Sisälämpötila SnowLoungessa on ulkoilmasta riippu-

matta noin -5 C astetta. Paikkaa voi vuokrata yksityistilaisuuksiin kuten syntymäpäiville tai vihkiseremonioihin. SnowLoungessa on lumesta ja jäästä rakennettu kappeli, jossa vihkiminen on mahdollista. Vihkimisen voi suorittaa kunnanjohtaja Erkki Parkkinen, jolla on vihkiluvat, tai vaihtoehtoisesti seurakunnan edustaja. Historian ensimmäinen vihkiminen SnowLoungessa oli 16. helmikuuta 2019.

SnowLoungessa tarjotaan laadukkaita kylmiä ja kuumia juomia sekä pientä purtavaa. Lähes kaikki tuotteet ovat suomalaista alkuperää, mutta esim. kaakaon osalta ei suomalaista kasvattajaa vielä ole löytynyt, mutta sekin on SnowLoungen omalla salaisella reseptillä valmistettu. Uutena tällä kaudella on SnowLoungen kolmen ruokalajin päivällinen sekä yöpyminen lumilinnassa. SnowLoungen oma päivällismenu valmistetaan läheisessä Keloravintolassa, jonka keittiö ja ravintola ovat täysin uudistuneet keväällä 2018 tapahtuneen omistajanvaihdon myötä. Kaiken toiminnan perustana on pohjoisuus ja arktinen Lappi. Yrityksen motto onkin: ”Taste the Arctic”.

Ensimmäisenä toimintavuotena SnowLoungen kävijämäärä yllätti positiivisesti. Kausi 2018 - 19 päästiin aloittamaan suun-

niteltua myöhemmin alkutalven lämpimän ilman ja vähäisen lumitilanteen vuoksi. Joulukuuta oli Sallassa vilkas, mutta tänä kautena SnowLounge ei ehtinyt täysillä mukaan kiireisempään sesonkiin. Jouluviikoista huolimatta asiakkaita on riittänyt tänäkin kautena niin, että SnowLounge tullaan rakentamaan myös jatkossa. Lumilinna kiinnostaa niin ulkomaalaisia kuin suomalaisiakin matkailijoita.

Tällainen projekti vaati omistautumista, sillä kaikki on tehty omin voimin. Myös gallerian taideteokset ovat pääosin Markuksen käsialaa. Alkukaudella päivät rakennettiin ja illalla pidettiin jääbaaria ja jo valmistuneita tiloja avoimena. SnowLoungen tarina jatkuu taas ensi vuonna, tarkoitus ei ole laajentaa, noin 250 m² rakennelma on riittävä kokonaisuus. Yhtenäkin kautena SnowLounge ei kuitenkaan tule olemaan täysin samanlainen.

SnowLoungen ajankohtaiset aukioloat ja tuoreimmat kuulumiset SnowLoungen Facebookista, sekä verkkosivuilta. www.snowlounge.fi; www.facebook.com/snowloungesalla ■

TIINA KALLIO

Kauneushoitola TAIKA-PINKKI avasi ovensa Sallassa

Raahesta kotoisin oleva lähihoitaja **Saara Vilminko** tuli Sallaan töihin muutama vuosi sitten. Työskennellessään Sallassa hoitoalalla hän kuuli monen tuttavan harmittelevan kosmetologipalvelujen vähäisyyttä Sallassa. Usein piti lähteä naapurikuntaan tai kauemmas palvelujen ääreen. Vanha haaveammatti alkoi nostaa päätään Vilmingon mielessä ja hän päättikin lähteä opiskelemaan kosmetologiksi. Kosmetologin näyttötutkinnon suorittaminen kesti 1,5 vuotta, olihan Vilmingolla jo pohjana lähihoitajan tutkinto.

Kosmetologit harvemmin työskentelevät toisen palveluksessa, joten oman yrityksen perustaminen oli edessä jo opiskeluaikana. Vilminko haaveili Pinkki-nimestä, mutta kauneushoitola Pinkkejä tai sen tyyllisiä nimiä oli jo Suomessa rekisteröityneenä useampia. Lopulta nimen eteen keksittiin ”taikasana” ja niin syntyi kauneushoitola Taika-Pinkki. Taika-Pinkissä vietettiin virallisia avajaisia maaliskuun puolessa välissä.

Taika-Pinkin tuotevalikoima on laaja sisältäen mm. erilaisia kasvohoitoja, käsi- ja jalkahoitoja, ripsien värjäyksiä ja piden-

”
Taika-Pinkin tuotevalikoima on laaja ja laajenee myöhemmin tarjoten itämaista päähierontaa ja geelikynsiä.

nyksiä sekä sokeroiteja eli ihokarvojen poistoa. Taika-Pinkistä voi varata myös aromahieronnan tai kuumakivihieronnan. Nämä vartalonhoidot ovat lähinnä rentouttavia ja hemmotteluvia; fysikaalisia vartalonhoitoja Taika-Pinkki ei tarjoa. Ja totta kai kauneushoitolassa tehdään myös päivä- tai juhla-meikkejä sekä häämeikkejä, joka sisältää myös sulhasen kevyen ehostuksen.

Taika-Pinkin tuotevalikoima laajenee myöhemmin tarjoten myös itämaista päähierontaa sekä geelikynsiä. Tällä hetkellä suosituimmat tuotteet ovat kasvohoidot ja ripsien laittaminen. Taika-Pinkistä voi myös ostaa erilaisia tuotteita, esimerkiksi voiteita ja kuorinta-aineita kotihoitoa varten. Taika-Pinkki palvelee arkisin pääsääntöisesti klo 9.30 – 17.00 mutta tarvittaessa aikoja voi sopia myöhempäänkin iltaan. Taika-Pinkin Saaraa voi myös kysyä luennoitsijaksi erilaisiin tilaisuuksiin, vaikkapa yhdistysiltoihin tai pikkujouluihin. Samalla voidaan tehdä joku pienimuotoinen hoito isommallekin porukalle. Taika-Pinkki palvelee keskellä kirkonkylää osoitteessa Tapulitie 3. ■

ELINA JOKELA

Kosmetologi Saara Vilminko totetutti haaveensa ja perusti Sallaan Kauneushoitola Taika-Pinkin.

Kansalaisopiston opet kuntalaisten hyvinvoinnin vaalijoita

Uuden kuntalain myötä kansalaisopiston rooli kuntalaisten hyvinvoinnin edistäjänä on nousut mahdollisuudeksi. Kansalaisopisto voi toteuttaa fyysistä, psyykkistä, henkistä ja sosiaalista hyvinvointia edistäviä kursseina. Viime syksynä nousi lehtien otsikoihin Oulun kansalaisopiston järjestämät enkelikurssit. Eri tahot kyselivät mihin verorahoja ja valtionosuuksia oikein käytetään? Kansalaisopiston tärkeä tehtävä on nostaa erilaisten kurssien kautta keskusteluun erilaisia ajan ilmiöitä, ei hoitaa. Esim. enkelikurssien kautta henkisen hyvinvoinnin näkökulmaa voidaan tuoda keskusteluun ja pohtia mikä meitä liikuttaa ja mikä meihin vaikuttaa.

Sallan kansalaisopistossa on muutama vakinainen opettaja ja paljon määräaikaisia ns. tuntiopettajia, jotka opettavat usein oman päätyönsä ohella ja omasta päätyöstään jo vapautuneina. Opettajat sitoutuvat omaan työhönsä ja mukauttavat opetustaan ryhmän ja opiskelijan tarpeista ja tavoitteista käsin. Toimintaa suunnitellaan usein yhdessä ryh-

män kanssa. Heitä yhdistää innostus ja intohimo opettaa kädentaitoja, liikuntaa, taiteita, musiikkia, ruoanvalmistusta ja muita kansalaisopistossa opiskeltavia aineita. Kansalaisopiston opetuksen suunnittelun ja toteuttamisen punaisena lankana on aina ollut vapaaehtoisuus ja sivistyksen edistäminen, josta kertoo toimintaa säätelevä laki vapaasta sivistystyöstä.

Opettajien osaaminen muodostuu tiedoista, taidoista ja toisaalta henkilön perimän ja elinympäristön muokkaamista persoonallisista piirteistä. Osaaminen on yläkäsite ja siihen kuuluu ammatitaito ja asiantuntijuus sen alakäsitteinä, koska osaamista tarvitaan kaikilla elämän osa-alueilla, ei vaan ammatissa ja työssä. Opettajien osaaminen on karrtunut myös hankittujen kokemusten kautta.

Opettajien pedagogisen osaamisen taustalla voi olla pedagogisia opintoja tai/ja kokemuksen tuomaa luontaista osaamista. Monesti opettajat ovat kokeilleet käytännössä erilaisia pedagogisia ratkaisuja ja malleja toimiviksi oman opettajanuransa aikana yhteistyössä opiskelijaryhmiensä kanssa. Kansalaisopiston opettajien joukossa on myös opettajia, jotka ovat opiskelleet itsenäisesti ja päivittäneet osaamistaan seuraamalla keskustelua omasta opettavasta aineesta, opetuksesta ja oppimisesta. Ja aina on joukossa kutsumusopettajia, jotka ovat saaneet jo ehkä perimässään tai elämäkokemuksen varrella niin vahvan halun ja tahdon opettaa, ohjata ja kertoa asioista.

Keskeisiä opettajan taitoja ovat taidot opettaa, ohjata, motivoida ja kannustaa. Lisäksi pedago-

gisiin taitoihin luetaan kuuluvaksi erilaisten opetusmenetelmien hallinnan ja palautteenantotaidot. Ihmissuhdetaitoihin hän jakaa sosiaaliset taidot, kuuntelun ja keskustelun taidot, yhteistyötaitot ja dialogisuuden.

Aikuisten ihmisten opettamisessa pidetäänkin keskeisenä juuri tilan antamista opiskelijoiden kokemuksille ja ajatuksille. Henkilökohtaista, omaa kokemusta tulisi arvostaa. Tämä merkitsee kokemuksesta oppimista. Usein kuitenkin kokemus ohitetaan itsestään selvytytenä. Kokemusten pohtiminen

ja reflektointi miksi tehdään niin kuin tehdään johtaa ymmärtämiseen ja tiedostamiseen. Kansalaisopiston kursseilla tulee olla tavoitteena kohdata, kuunnella, keskustella ja kannustaa nuoria ja aikuisia opiskelijoita. ■

MARJA MYLLYKANGAS

Kynäillen luovuuden matkaan – kirjoittajakurssit

12.-14.4 LYRIIKKAKURSSI Anja Erämajan opissa

Pe klo: 15.00-18.00

La klo: 10.00-15.15

Su klo: 10.00-13.00

Kirjasto/Rajakievari

Kurssimaksu 50,00 € (yht.15h)

26.-28.4 DRAAMA Juha Hurmeen opissa

Pe klo: 15.00-18.00

La klo: 10.00-15.15

Su klo: 10.00-13.00

Rajakievari

Kurssimaksu 50,00 € (yht. 15h)

Ilmoittautumiset ennakoon:

<https://www.opistopalvelut.fi/salla/>

IN THE MIDDLE
OF NOWHERE®

SALLAN KESÄLUKIO 14.-28.7.2019

Tule opiskelemaan ja nauttimaan Lapin eteläosan kesäisestä luonnosta ja pohjoisen valoisuudesta! Tarjolla on kieliä, taito- ja taideaineita, biologiaa, liikuntaa sekä kansainvälistä meininkiä! Kesälukioomme osallistuu opiskelijoita Namibiasta ja eri puolilta Eurooppaa, joten pääset halutessasi hiomaan vieraiden kielten suullista taitoasi. Yhden päivän kesälukiosta vietämme Pienellä karhunkierroksella Oulangan kansallispuistossa patikoiden. Perinteiseen tapaan kiipeilemme myös Sallatunturin laelle ihaillemaan maisemia ja valoisa yötä.

KOHDERYHMÄ

Lukioon siirtyvät nuoret, lukiolaiset, muut toisen asteen opiskelijat ja aikuisopiskelijat.

OPETUS

Voit valita 1 – 3 kurssia, korkeintaan yhden kustakin aineryhmästä (A, B ja C). Kukin kurssi toteutuu, jos sille ilmoittautuu vähintään kuusi opiskelijaa. Huomaa kuitenkin, että kolme kurssia valittuasi opiskelet tiiviisti aamusta iltaan. Lukion oppimäärään kuuluvien kurssien pituus on 38 tuntia.

Kts. lisätietoja <https://kesalukio.fi/project/salla/>

JÄRJESTÄJÄT

Sallan lukio ja Sallan kansalaisopisto

KESÄLUKION REHTORI

Kansalaisopiston suunnittelijaopettaja Tiina Kallio,
tiina.kallio@salla.fi, p. 040 192 9413

TIEDUSTELUT JA KESÄLUKIOON HAKEMINEN

Lisätietoja antaa Sirkka Takkunen, puh. 040 125 7035

Lähetä sähköpostitse seuraavat tiedot: osallistujan nimi, syntymäaika, osoite, puhelinnumero ja sähköposti osoitteeseen: sirkka.takkunen@salla.fi.

Hakuaika päättyy 28.05.2019 tai sitten, kun kaikki paikat on täytetty.

OSALLISTUMISMAKSU

Osallistumismaksu ilman majoitusta ja ruokailuja: **70 euroa/kurssi**

HUOM! Sallan lukion opiskelijat eivät maksa opetuksesta, heille majoitus- ja ruokailupaketin hinta on 300 euroa.

Osallistuminen 1-2 kurssille, majoitus ja ruokailut **450 euroa**

Osallistuminen 3:lle kurssille, majoitus ja ruokailut **500 euroa**

MUSIIKKITEATTERIA

ELÄMÄLLE KIITOS on musiikkiteatteriesitys joka on kertomus elämästä, naisen näkökulmasta.

Siinä nainen kertoo oman elämäntarinansa sanoin mutta pääosaltaan laulujen avulla. Teoksessa edetään Pienestä työstä Aikuiseksi naiseksi, Nuoruustangosta Kaipaukseen. Laulut kertovat lapsuudes-

ta, rakastumisesta, haaveilusta, kuolemasta ja mitä kaikkea elämä voikaan tuoda tullessaan.

Käsikirjoituksen on laatinut Maria Tennilä ja laulujen ohjauksesta vastaa Taina Hiltunen-Ojala. Lauluja laulavat sallalainen naiskuoro Sallattaret ja kemijärveläinen naiskuoro Lauluilo.

Soitosta vastaavat rovaniemeläiset Tarja Alakörkkö-Perkkiö, Timo Perkkiö ja Leevi Alakörkkö. Myöskin Tarjaa ja Timoa kuullaan laulamassa. Esityksen ensi-ilta on Sallassa äitienpäivänä 12.5.2019 ja viikkoa myöhemmin esitys nähdään Kemijärven Kulttuurikämpässä.

IN THE MIDDLE
OF NOWHERE®

Sallassa tapahtuu

MAALISKUU

- 29.03. klo 22 Kitara soi - Antti Kajander Papanä Pupissa
30.03. klo 20:30 Earth hour SnowLoungessa - Maailman suurin ympäristötapahtuma

HUHTIKUU

- 01.04. klo 10 Sallan sota- ja jälleenrakennusajan museon syntymäpäiväseminaari Rajakievarissa
01.04. klo 22 Tanen Karaoke Papanä Pupissa
03.04. klo 20 Bändi-ilta lumilinnassa; Suistamon Sähkö SnowLoungessa
06.04. klo 22 Miljoonasade -akustisesti Papanä Pupissa
07.04. klo 15 Jenni Ljung ja Kaisa Ristiluoma: Kahvia, ja musiikkia moneen makuun, Sallan koulukeskuksen ruokasalissa
08.04. klo 22 Tanen Karaoke Papanä Pupissa
13.04. klo 10 14- ja 16-vuotiaiden pujottelun ja paripujottelun SM-kilpailut hiihtokeskuksella
14.04. klo 10 14- ja 16-vuotiaiden pujottelun ja paripujottelun SM-kilpailut hiihtokeskuksella
15.04. klo 22 Tanen Karaoke Papanä Pupissa
17.04. klo 18 "Rataa rajalle-Kemijärvi-Sallan rautatien elinkaari Talvisodan rauhasta 1950-luvun loppuun" - Esitelmä Sallan Rajakievarissa
19.04. klo 22 Kimmo Blom Show Papanä Pupissa
20.04. klo 19 Konsertti: Gemini Sallan Poropuistossa
20.04. klo 11 Perinteinen neljän järven pilkkiihito Paloperällä
21.04. klo 21:30 Slim Butler & Slimcuts Keloravintolassa
22.04. klo 14 Tietokirjailija ja valokuvaaja Harri Ahonen luennoi Pohjois-Norjan kauneimmista päiväretkikohteista Oulangan Luontokeskuksella
22.04. klo 19 Konsertti: Tomi Metsäketö ja Jouni Somero Sallan kirkossa
24.04. klo 18 Eero Ojala ja Ella Mettänen esittävät näytelmän "Lokki" Sallan koulukeskuksella

TOUKOKUU

- 01.05. Sallan kansalaisopiston kahvikonsertti
10.05. klo 18 Marjukka Hautajärvi ja Laura Isola esittävät "Suomalaista lied-musiikkia" Sallan kirkossa
12.05. klo 16 Sallattaret ja Kemijärven Lauluilo esittävät musiikkinäytelmän "Elämälle kiitos"
23.05. klo 18:30 Musiikkiopiston kevätkonsertti Sallan koulukeskuksella

KESÄKUU

- 29.06. klo 21:00 Salla Midnight Trail Run & Orienteering Sallatunturissa Kesäkuussa tulossa myös kesäkieveari - iltapäiviä Sallan sota- ja jälleenrakennusajan museon pihapiirissä, joissa tarjolla erilaista ohjelmaa lapsille ja aikuisille.

HEINÄKUU

- 14.07.2019 klo 12 Paloperän kyläpäivä
19.07.2019 klo 10 Salla-päivä
19.07.2019 klo 22 Megax Disco, DJ Juke Papanä Pupissa

NÄYTTELYT:

- Taulun tarina – Maalauksia museon kokoelmista Rajakievarissa 12.4.2019 asti
- Uula Piisilän teoksia Rajakievarissa 16.4.2019 – 31.5.2019
- Sallan kansalaisopiston kädentaitojen näyttely Sallansuussa 1.5. – 3.5.2019

Lisätietoja <http://loma.salla.fi/fi/tapahtumat/>

Muutokset mahdollisia.

SALLAN SOTA- JA JÄLLEENRAKENNUSAJAN MUSEO

9 VUOTTA | 1.4.2019

SEMINAARI RAJAKIEVARISSA KLO 10-14

10:00 Marja Myllykangas, sivistystoimenjohtaja
Alkusanat, Eellusmiehiä ja muita kertomuksia -kirjan julkistaminen

10:30 Soile Veijola, matkailun kulttuuritutkimuksen professori
Luento: Hiljaisuuden kulttuuriympäristöt

11:30 Seminaarikahvit
Rovaniemen sotilaskodin auto paikalla 11:30-13, mahdollisuus ostaa

munkkeja myös mukaan!
12:00 Niko Ryttilähti
Luento: Muinaisuskon jälkiä perinteessä ja paikannimissä

13:00 Tapio Saloheimo
Lukuhetki: Kummitustarinoita kirjallisuudesta

AVOIMET OVET MUSEOLLA KLO 14-17

TERVETULOA!